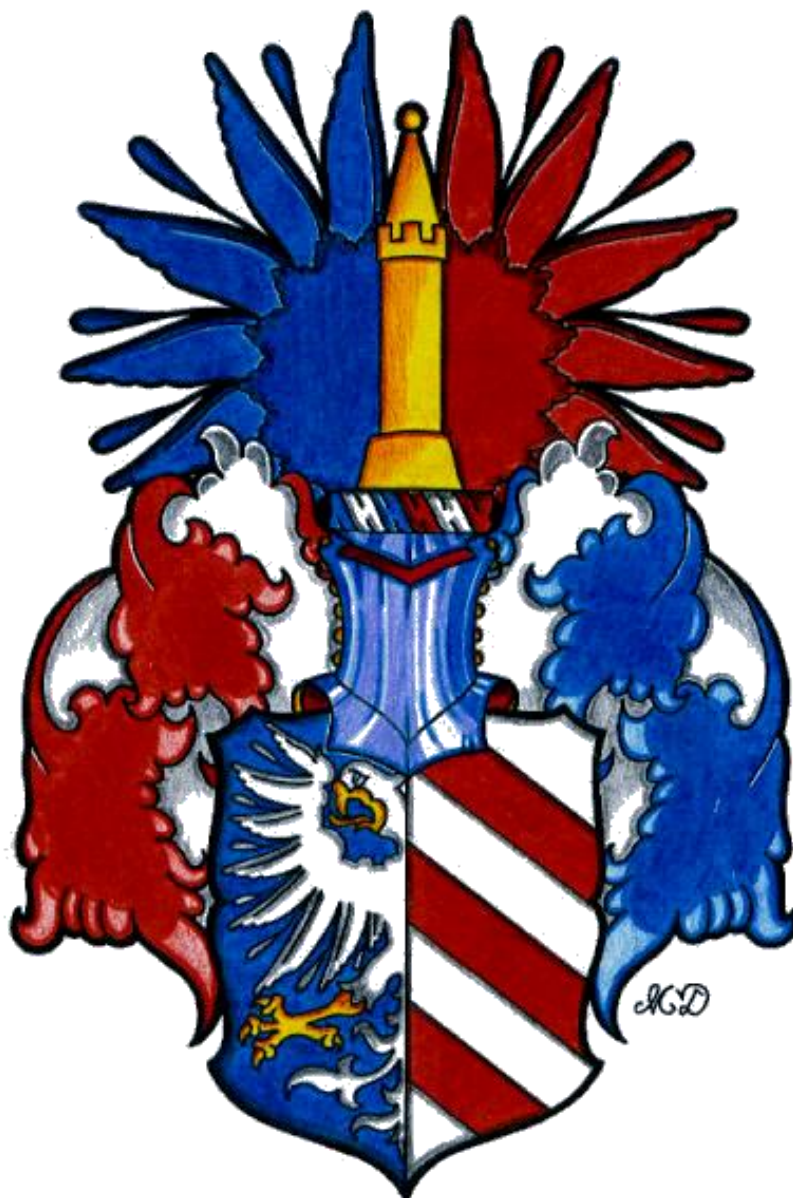

*J*IHOČESKÝ *H*EROLD

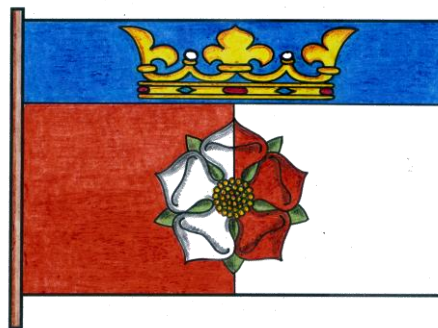
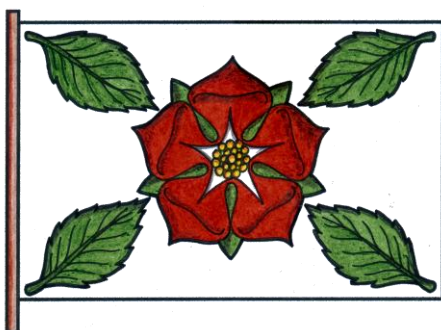
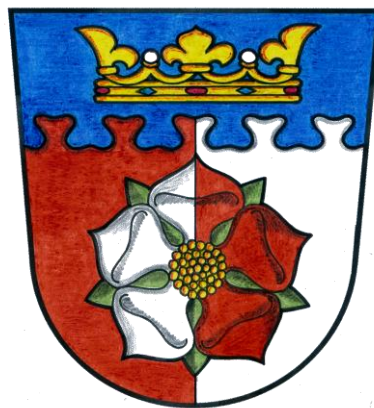
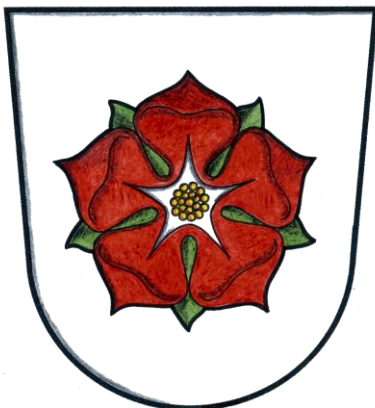

Časopis o historii a pomocných vědách historických

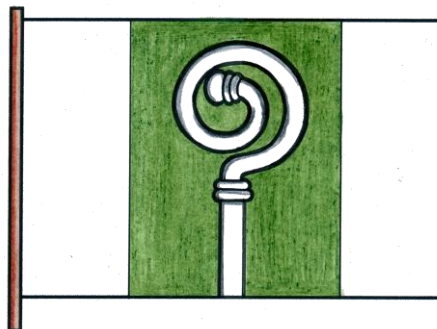
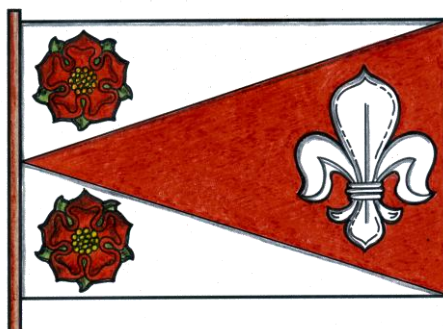
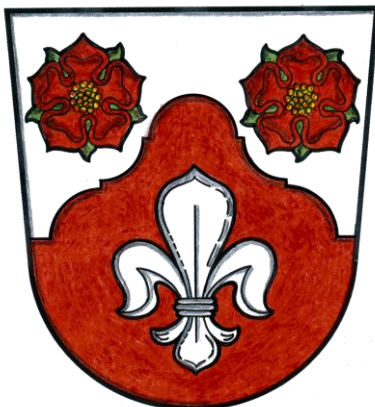
Lorečtí ze Lkouše

2/2008

Dolní Bukovsko

Štěpánovice

Jankov

Hlincová Hora

<i>Autor příspěvku</i>	<i>Název článku</i>	<i>strana</i>
Daněk Milan Ing.	Nové znaky obcí Jihočeského kraje	2
Daněk Milan Ing.	Úvodník	4
Caletka Jan	Krvavé drama Šamonické	5
Vrchlický Jaroslav	Lorecký ze Lkouše	11
Caletka Jan Milec Miroslav Daněk Milan Ing.	Pomocné vědy historické v Českých Budějovicích	12
Kindlmann Jan	Poklady z našich archivů	16
Daněk Milan Ing.	Nové znaky obcí Jihočeského kraje	18
Knorová Vlasta DiS.	Adam František ze Schwarzenbergu	20
Daněk Milan Ing.	Památky na vlastní oči viděné – září 2008	24
Mörtl Pavel	Hejtman Sagner a Kaplice 1918	36
Daněk Milan Ing.	Ladislav Stehlík, malíř a básník „Země zamyšlené“	39
Daněk Milan Ing.	Zprávy, informace, recenze	40
Daněk Milan Ing.	Galerie šlechtických rodů – čtvrcený štít	46
Daněk Milan Ing.	Znaky majitelů objektů navštívených v září 2008	48

Jihočeský Herold č. 2/2008
Časopis o historii a pomocných vědách historických
vydáván 2x ročně
číslo 2/2008 vydáno v Českých Budějovicích dne 31.12.2008
vydavatel : Ing. Milan Daněk, Dlouhá 18, 370 11 České Budějovice
evidenční číslo MK ČR E 14574

u časopisu není prováděna jazyková korektura

Kontaktní adresa pro příjem příspěvků:

Ing. Milan Daněk, Dlouhá 18, 370 11 České Budějovice
Telefon: 737 438 029 po celý den
e-mail: jihocesky.herold@seznam.cz

Přemýšlel jsem, jakým tématem začít toto číslo našeho časopisu. V průběhu jara a letních prázdnin jsem navštívil několik výstav, a dokonce jsem také jednu výstavu uspořádal, proto tématem úvodníku budou právě tyto výstavy. První výstava se uskutečnila v dubnu a v minulém čísle Jihočeského Heroldu jsem Vás s jejím obsahem seznámil. Jejím obsahem byly znaky velmistřů templářského řádu vyřezávané ze dřeva a jejím autorem byl Ing. Jan Valko. Další dvě výstavy se týkaly kreseb Ladislava Stehlíka, jehož sté výročí narození letos slavíme. Obě výstavy představovaly kromě básnické a literární tvorby tohoto význačného jihočeského autora hlavně jeho tvorbu malířskou, tedy akvarely a kresby perem a tužkou. Obě výstavy byly přístupné v měsíci srpnu. První v Městském muzeu v Blatné jejímž námětem bylo Blatensko a druhá rovněž v Městském muzeu, tentokrát ve Vodňanech ukazovala Vodňansko v díle Ladislava Stehlíka. Vzhledem k tomu, že tento jihočeský básník, spisovatel a malíř má v letošním roce výročí narození, a také proto, že z jeho prací čerpám při psaní svých neumělých článků k jednotlivým objektům naší „Země zamyšlené“, pokusil jsem se vzdát jeho osobě hold článkem, který můžete číst na jiném místě tohoto čísla časopisu. Poslední výstava, kterou jsem navštívil je k vidění dosud v Galerii Glass Arts v Krajské ulici v Českých Budějovicích. Tady je k vidění kromě historického skla také historická a heraldická malba na skle. Kromě jiného je zde vystaveno několik humpenů, malých humpenů a znakových číší se znaky měst jihočeského kraje, ale i dalších oblastí České republiky. Prohlídka této galerie určitě stojí za návštěvu. Další výstava, která byla k vidění v prostorách Krajského úřadu Jihočeského kraje, byla mým dítkem a krátkou zprávu o ní jsem zařadil do rubriky „Zprávy, informace, recenze“. V srpnu jsem obdržel pozvánku na vernisáž výstavy „Heraldické památky Novojičinska“ v kostele sv. Josefa při Kapucínském klášteře ve Fulneku. Bohužel jsem se dosud na tuto výstavu nedostal, a do vydání tohoto čísla JH ani nedostanu, proto jsem požádal kolegu, který to do Fulneku má kousek o zprostředkování informací, které uveřejníme v příštím čísle našeho časopisu.

A nakonec jedna trošku smutná zpráva. V měsíci listopadu letošního roku jsme pro Vás chtěli uspořádat výstavu, která by představila Vítkovce v historických dokumentech, archiváliích a předmětech. Bohužel Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích neočekávaně obdržela od Krajského úřadu Jihočeského kraje dotaci na výstavbu výtahu, a z toho důvodu byly všechny výstavy od října až do konce roku odvolány. Ale nebojte se, domluvili jsme se s vedením JVK, že výstava bude uspořádána v náhradním termínu, a to v květnu 2009. Můžete se na ni tedy těšit.

Návštěvníky webových stránek může potěšit další zpráva. V průběhu měsíců září až prosinec letošního roku dochází k převodu našich webových stránek na redakční systém a proto již v příštím roce můžeme rychleji reagovat na změny. Na stránkách se proto bude objevovat i nadále více informací, týkajících se pomocných věd historických. Určitě se máte na co těšit.

Přeji Vám příjemné chvíle při čtení časopisu a webových stránek.

Ing. Milan Daněk

O tom, že se v Šamonících kdysi stalo drama, o kterém psal již Bartoloměj Paprocký z Hlohol jsem se poprvé dozvěděl při pročitání prvního dílu „Velkého erbovníku“ Milana Myslivečka. Teprve později jsem se dozvěděl, že tato krvavá tragedie se stala tématem, které před pár lety bylo již také zpracováno mým přítelem Janem Caletkou a dokonce bylo jím předneseno na schůzi tehdy existující Sekce heraldiky a genealogie Historického klubu Jihočeského muzea (historie PVH v Českých Budějovicích je popisována v samostatném článku v tomto čísle JH). Impulzem pro zpracování tohoto tématu byly články v denících v roce 1987, které informovali veřejnost o vyzvednutí tělesných ostatků rytíře Ludvíka Loreckého a jeho synů z výklenku kostela v Čížové, provedení antropologického výzkumu a zjištění, zda vše proběhlo tak, jak tuto vraždu popisují soudobé prameny. A protože tehdy jsem ještě členem této sekce nebyl požádal jsem o zapůjčení poznámek k této přednášce a povolení k jejich zveřejnění v upravené podobě. A nyní Vám je tedy předkládám.

Milan Daněk

Před časem jsem si přečetl tragický příběh o zavraždění rytíře Ludvíka Loreckého ze Lkouše a jeho dvou synů, pochytní a výsleších jejich vrahů a také jejich potrestání. Tato vražda se stala v roce 1571 ve vesnici Šamonice na Písecku. Celý příběh na mne zapůsobil velice skličujícím dojmem a kdykoliv později mi přišly do rukou nejrozumnější materiály a přehledy dějin, pídil jsem se po dalších údajích o tomto rodu. Zjistil jsem, že rod Loreckých ze Lkouše nepochází z jižních Čech, jeho příslušníci se na Písecko a Blatensko přistěhovali až v polovině 16.století. a nebýt této události, kterou nyní nazýváme „Šamonickou tragédií“, byl by tento chudý vladycký rod zde na jihu zřejmě dosud neznámý. Nejprve mi dovozte v několika následujících větách přiblížit historii rodu Loreckých ze Lkouše.

Tento starý zemanský rod pochází ze středních Čech, z okolí Kutné Hory. Jejich znak můžete vidět na titulní straně obálky tohoto čísla časopisu. Popis znaku je následující: „Štít je polcený modře s polovinou stříbrné orlice se zlatou zbrojí a stříbrně se třemi červenými kosmými břevny. V klenotu mezi dvěma stříbrnými křídly zlatá věž. Rodové jméno „Lorecký“ odvozovali členové rodu od svého údajného prapředka, vršovce Lorky, jenž údajně roku 1100 zavraždil knížete Břetislava II.. Podle historiků je původ jména ale trochu prostší. Předek rodu, Jirek, který si roku 1462 nechal potvrdit králem Ferdinandem III. majestát, se přistěhoval roku 1472 do Kutné Hory a pravděpodobně byl velice schopný, protože rychle bohatl. Roku 1490 koupil Lorec. Proto je jejich rodové jméno odvozeno od této tvrže, nalézající se u Kutné Hory. Přízvisko ze Lkouše ale není dosud uspokojivě vysvětleno, snad pochází od nějaké již dávno zaniklé tvrže, nebo vsi. Ve starších publikacích je rod dokonce označován jako Lorečtí z Elkouše, nebo také Ilkouše. Tyto rozdíly mohly vzniknout chybným přepisem jména z původních listin. Na výše zmíněné rodové tvrzi se Lorečtí vyskytují až do počátku 16.století. poté jim již asi rodové sídlo nevyhovovalo, proto je prodali a zakoupili majetek jiný, konkrétně Dolany a Libenice. Ale i nadále prozatím neopouštějí krajinu kolem Kutné Hory, Chrudimi a Poděbrad. V té době byl rod již značně rozsáhlý. Pro nás je ale důležitá jedna rodová větev Loreckých jižních Čech, konkrétně do okolí Písku a Blatné.

Jedním z Loreckých, který se na jihu Čech usadil byl Václav Lorecký, bohatý měšťan v Blatné. Tento se stal jedním z iniciátorů roztržky v opilosti, o níž August Sedláček v XI. Díle své knihy Hrad, zámek a tvrže České napsal: „Roku 1579, na svatého Václava byly pozváni na zámek Blatnou někteří dobří lidé, aby se u hraběte Jana z Rozdražova pobavili. Jedli, pili, spolu přátelsky sedíce a večer šli již mnozí domů. Nakonec zůstali Václav Lorecký, Adam Korbel a Jan Pelešický. Hrabě Jan z Rozdražova je doprovázel pak kus cesty, až na most mezi vrata. Tam ještě několik koflíků vína rozkázal přinést a s nimi veselý byl.

Pak pana hraběte napadlo, že se pobaví tím, že jeho pacholek by zápasil s pacholkou Jana Plešivského, což se stalo, pak požádal Adama Korbela zda by jeho pacholek zápasil s jeho pacholkem, což učiněno. A potřetí pan hrabě požádal Václava Loreckého, zda svolí by jeho pacholek s jeho, zřejmě stále vítězem zápasili. Jenomže pacholci se do toho dali způsobem až rány padaly a páni je museli roztrhnout. Lorecký to těžce nesl a zlobil se, že nepřišel na zámek hrát v kostky, ani zápasit. V tom se pan hrabě Jan ozval: Co jest milý pane Lorecký, vždyť jste tomu svolil a co nyní chcete činiti? Lorecký na to: Víím, že mne bítí nebudete. A hrabě Jan na to: Já nebudu, než kdybych chtěl, mohl bych. Tedy Lorecký řekl: Koštujte hned (to znamená zkuste to hned). Hrabě jej od sebe odstrčil a rapíru dobil. Tu zastoupili Korbel a Pelešický jim cestu a pána napomenuli, aby se vzpamatoval. Tu hned pán od sebe rapír dal pryč, nicméně Lorecký pod nosem krvácel, coby špendlíkem drápl, ale nikdo nevěděl odkud to přišlo. Za dva dny poslal pan hrabě za Loreckým úředníka svého, ale tomu Lorecký řekl že s jeho pánem nemá co činiti. Tu šel sám pan hrabě do města a mluvil k němu takto: Můj milý pane Lorecký budeme přáteli, nebo nepřáteli. Lorecký i jemu odpověděl, že s ním nemá čeho mluvit a hraběte Jana z Rozdražova pohnal do soudu komorního, protože rapíru dobil, tedy že tasil a jeho udeřil a tvář mu okrvavil“.

Ludvík Lorecký, pravděpodobně bratr výše zmíněného Václava Loreckého, se narodil na Kutnohorsku a pocházel ze 13 dětí. V roce 1554 je uváděn v Oselci a od roku 1561 na velkém dvoře v Šamonicích na Písecku. S manželkou Kateřinou z Obytec měl syny Adama a Zdeňka. Ludvík Lorecký se účastnil, podobně jako mnoho jeho bratrů, bojů proti Turkům v Uhrách, kde byl zajat a teprve po 12 letech propuštěn po zaplacení výkupného. Jeho manželka byla již v době jeho propuštění nějakou dobu na pravdě boží a o jeho dva nezletilé syny se starala rodina šamonského rychtáře Dulíka. Po svém návratu ale místo projevů vděčnosti za to, že se o jeho syny jeho poddaní postarali choval se velice tvrdě až krutě. Vyžadoval od svých poddaných neúměrně mnoho roboty. Dokonce i čížovský farář Mikuláš Dvorský Loreckému jeho jednání několikrát vytkl a domlouval mu, aby se ke svým poddaným choval lidštěji. A pravděpodobně v době návratu pana Loreckého ze zajetí se začal odvíjet příběh, který v současnosti nazýváme „Šamonskou tragédií“.

Od návratu svého pána šamonská poddaná kromě špatného zacházení museli ve dne těžce pracovat na Loreckého pozemcích a v noci, dovolil-li to pán, mohli pracovat na svém. Šamonský sedlák Maroušek v noci o pouti čížovské svázel ze svého pole obilí a měl být proto potrestán. To již robotníkům došla trpělivost a v noci před svatým Bartolomějem (24.srpna 1571) za pomoci šafářky Voršily a děvečky Dury (Doroty) vnikly sedlák Maroušek, jeho bratr Zíka (Zikmund), rychtář Dulík a jeho syn Vacek (Václav) do dvora Loreckých. Dostali se až do místnosti, kde Loreckí spali. Zíka uhodil spícího Loreckého kroidlem od pluhu nad levé oko a protože ještě nebyl mrtev, Dora mu podřezala hrdlo. Oběma synům Loreckého kordem krky podřezali a zamordovali je. Potom vzbudili sousedy, kteří se divili, jak k vraždě došlo, a rychtář Dulík se dvěma z nich odjel na zámek Blatnou, kde sídlil Zdeněk ze Šternberka, mocný pán Prácheňského kraje. Při pohřbu Dulík žalostně plakal a kvílel pro svého pána. Zavraždění byli pohřbeni v kostele v Čížové.

Dlouho se nevědělo, kdo pány zabil. Všichni poddaní Loreckého byli voláni do Blatné k výslechu, který byl dle tehdejšího zvyku prováděn „právem útrpným“. Při tomto výslechu již pravděpodobně došlo k nějakým zjištěním, protože po několika dnech byli opět někteří Loreckého poddaní obesláni do Blatné. Na oko jim řekli, aby šli spát do hospody a bay druhý den přišli k výslechu. V noci však již zajali rychtáře Dulíka, poslali také pro jeho syna Vacka, kuchařku Marušku, bábu Doru a Marouška a jeho bratra Zíku. Při trápení na žebříku dvorská děvečka Dora v bolestech vypověděla, že je vina, ale ani přes další trápení neřekla, kdo pány ubil. Pak ji skoro bezduchou stáli. Potom mučili Matěje a Zíku Marouška, rychtáře Dulíka i jeho syna Vacka a šafářku Voršilu. Po hrozném trápení se nakonec všichni přiznali a všichni byli odsouzeni k smrti. Poprava byla stanovena na svatého Václava a měla se uskutečnit na

popravišti zvaném Šibenice, při cestě z Blatné do Buzic. Vzhledem k tomu, že panstvo bylo touto tragédií notně vyděšeno a obávalo se, že by i jinde mohla vypuknout vzpoura proti nim, bylo rozhodnuto, že poprava bude vykonána zvlášť tvrdým způsobem. A aby byli lidé

zastrašeni, nahnalo panstvo k této exemplární popravě všechny poddané ze širokého okolí. Popravě tehdy přihlíželo na tisíce lidí.

Nejdříve byly vyvezeny na káře šafářka Voršila a kuchařka Maruška. Katovi pacholci jim nejprve rozžhavenými kleštěmi trhali nehty a potom i články prstů z obou rukou a palce u pravé nohy. Potom jim „u šraňků dřeli ze hřbetu kůži dělající šnytky po knechtsku“. A nakonec je naložili na káru, odvezli na hranici a tam je upálili. Druhý den odpoledne byli vedeni na smrt rychtář Dulík, Matěj Maroušek, Zíka a Vacek. Pacholci u šraňků porazili na prkno Marouška a vrazili do něj rožeň, takže ihned svůj konec vzal. Rychtáře Dulíka vedli pacholci, kde ho přivázali za ruce, nohy a za hrdlo řetězy. Po obou stranách bylo žhavé uhlí a tak ho zaživa pekli. Kat Jíra, maje kropáč v ruce, kropil jej horkou

smolou. Když maso sprejštilo, tak ho z něj pacholci struhákem strhali a znovu a znovu, takže jeho trápení nebralo konce. Trápení Dulíka trvalo hodiny než zemřel, a potom byl spálen. Posléze pacholci vpletli do

půl

kola Zíku a jemu hnáty zlámali. Naposledy pak Vacka rozčtvrtili zaživa a ty čtvrtě do ohně vhodili.

Vzhledem k tomu, že tato poprava byla vsutku hrůzná, nebyla zapomenuta. Jako první ji zaznamenal ve svém spise tehdejší číčovský farář Mikuláš Dvorský, očitý svědek této události. Od něho příběh převzal a do své knihy Diadochus zařadil polský emigrant Bartoloměj Paprocký z Hlohol. Tento příběh, zpracovaný na základě spisu faráře Dvorského byl otištěn v Časopise Českého muzea v roce 1832, a v roce 1867 se objevil v obrázkovém časopise Světozor. Příběh také posloužil jako námět Jaroslavu Vrchlickému k básnické sbírce „Selské balady“, která vyšla v roce 1886. v ní se objevuje jako báseň „Šamonické zvony“. A protože příběh byl zapsán, neupadl v zapomnění, naopak byl používán v různých časopisech, kalendářích a dokonce jedna divadelní společnost jej použila pro svá vystoupení.

V roce 1971, u příležitosti 400 výročí byla na bývalé tvrzi v Šamonicích péčí a na náklady sloučené obce Podolí II., ke které v té době Šamonice náležely odhalena pamětní deska s tímto nápisem: „Dne 24. srpna 1571 byl v této tvrzi zabit rytíř Lorecký ze Lkouše se dvěma syny, který nemilosrdně utlačoval své poddané. Po krutém mučení jako viníci popraveni rychtář Dulík se synem Václavem, Matěj Maruška a jeho bratr Zíka, šafářka Voršila s dívkou Dorou a kuchařka Maruška. 1571 – 1971“.

Když jsem znovu procházel celý příběh v návaznosti na zprávy v tisku o vyzvednutí pozůstatků Loreckých a další jejich antropologické zkoumání, byly mi divné některé skutečnosti. Je již notoricky známo, že Lorecký své poddané týral a nadměrně zatěžoval. To byl asi jeden z důvodů, proč se poddaní proti němu vzbouřili. Podivné ale na tom bylo to, že samotné vraždy Loreckých se aktivně zúčastnily i tři ženy, a všechny z nejbližšího okolí Loreckých – šafářka Voršila, děvečka Dora a kuchařka Maruška. Nezdá se mi normální, že se v této krvavé vzpouře aktivně angažovalo tolik žen. V tomto okamžiku bych se nebál vyslovit domněnku, že všechny tři ženy měly s loreckými velice špatné zkušenosti. Dokonce bych si dovolil tvrdit, že všechny tři ženy byly Loreckým po delší dobu zneužívány, což nakonec vedlo k této pomstě. Loreckí byli muži plní života a v jejich okolí se nevyskytovali v té době žádné vhodné urozené nevěsty. Podle antropologického výzkumu bylo Loreckému asi 50 let a jeho synům něco mezi 20 až 25 roky. Navíc Lorecký byl zkušeným válečníkem a napadnout jej a jeho dva dospělé syny, k tomu musí být vcelká odvaha. A nebo se musí najít vhodná příležitost – tak jak se to stalo v Šamonicích – napadení ve větším počtu (7 osob) a ve spánku. A jak po přečtení spisu je patrné, kdyby se do akce ženy nezapojily tak aktivně, kdoví, jak by to dopadlo. Posuďte sami: „A oni vidouce že pán již spí, nejprve Zíka uhodil ho krojidlím od pluhu nad levé oko, po kteréžto ráně pán probudiv se, chtěl vstáti. Tu hned Důra dívka na něho vsedši, jemu po levé straně hrdlo podřezala, takže potom když ho myli nazejtří Jan Šimák mz Vatkovic, tři prsty do té rány vstrčil. Ale při tom vraždění dál. Dulík pak popadnuv štráf ocele, uhodil na Zdenka, chtěje ho v hlavu udeřiti, i uhodil jej v pravé rameno a on zchytil se a poznav Dulíka řekl: Pro Boha můj milý Dulíku nezabíjej mne, nepovím na Vás žádnému, pokud jsi živ. Tu šafářka majíc nůž v rukou, jej po tváři zpíchala a několik ran jemu udělala. Vacek ten Adamovi kordem všecek krk podřezal a ránu na čele udělal a Zdenkovi totéž a dívka Důra chřtán témuž Zdenkovi podřezala“.

Náš současník, regionální historik Alexander Debnar, který se Loreckými a touto vraždou dlouhodobě zabývá popisuje posmrtnou manipulaci s těli následovně. Nejdříve byli Ludvík Lorecký se syny Adamem a Zdenkem pohřbeni z naléhavých důvodů do země (rozklad těl z důvodů horkých srpnových dnů) v prostoru hřbitova u čížovského kostela, pravděpodobně poblíž dřevěné hřbitovní zvonice. Pravděpodobně nebyl v té době hrob osazen ani náhrobkem. Nápis a individuální námět náhrobku svědčí o skutečnosti, že náhrobní kámen byl zhotoven na objednávku až po objasnění zločinu a tato skutečnost byla do náhrobku rovněž vytesána v podobě nápisu. Teprve po zhotovení náhrobku a nápisu na něm byla v kostele s. Jakuba v Čížové připravena hrobka Loreckých s jedním náhrobkem, nebo hrobky s náhrobky jak praví Paprocký. Do nich pak byla přenesena exhumovaná těla Loreckých z hrobu na hřbitově, ale také další ostatky, pravděpodobně zemřelé manželky Kateřiny z Obytec a dalších zemřelých dětí. Jednatřicet let po pohřbení zavražděných navštívil Bartoloměj Paprocký Šamonice i kostel v Čížové a spatřil zde již náhrobek s epitafem na hrobce. Později, z nejništěných důvodů byla hrobka Loreckých zrušena a ostatky byly přeneseny do výklenku v jižním přístavku před hlavním vchodem do kostelní lodi. Současně s přenesením ostatků byl přenesen do stěny tohoto přístavku i renesanční náhrobek s epitafem.

Náhrobek je ze světlé žuly o rozměru 2 metry výšky a 1,20 metru šířky. Uprostřed je rytíř v plné zbroji, jenž drží v pravici meč, v levici dýku. Po stranách jsou umístěny postavy dětí,

kteří drží znak Loreckých ze Lkouše. Ve skutečnosti synové Ludvíka Loreckého již dávno nebyli dětmi, ale pro zvýraznění toho, že byly zavražděny „dětí“ a pro výtvarné pojetí náhrobku se tam ty malé postavičky hodí. Ve výši pasu těchto postavíček jsou dvě tabulky a na nich je nápis:

„LETHA PANIE 1571 NA SOBOT
VDEN SWATEHO BARTOLOMI EGE
ZAMORDOWAN GEST UROZENY A
STATECZNY RZITYRZ PAN LUDVIK
LORECKI ZE LKAUSSE W
SSAMONICICH SE DWIEMA SYNY
SWIMI ADAMEM A ZDENKEM.
AUKLADNIE NA LOZJICH OD SWICH
PODANICHGEGICHTI TIELA TUTO
SAU POCHOWANA. PANBUCH RAC
GIM MILOSTIW BEIGTI“.

Výklenek s ostatky Loreckých byl zprvu otevřený, volně přístupný. V blíže neurčené době let padesátých minulého století byl pak výklenek opatřen novým dřevěným pouzdrům a jeho tvar zazděním zmenšen. Volně přístupný otvor výklenku pod renesančním

náhrobkem byl překryt heraklitem, omítnut a tímto způsobem do něho znemožněn přístup.

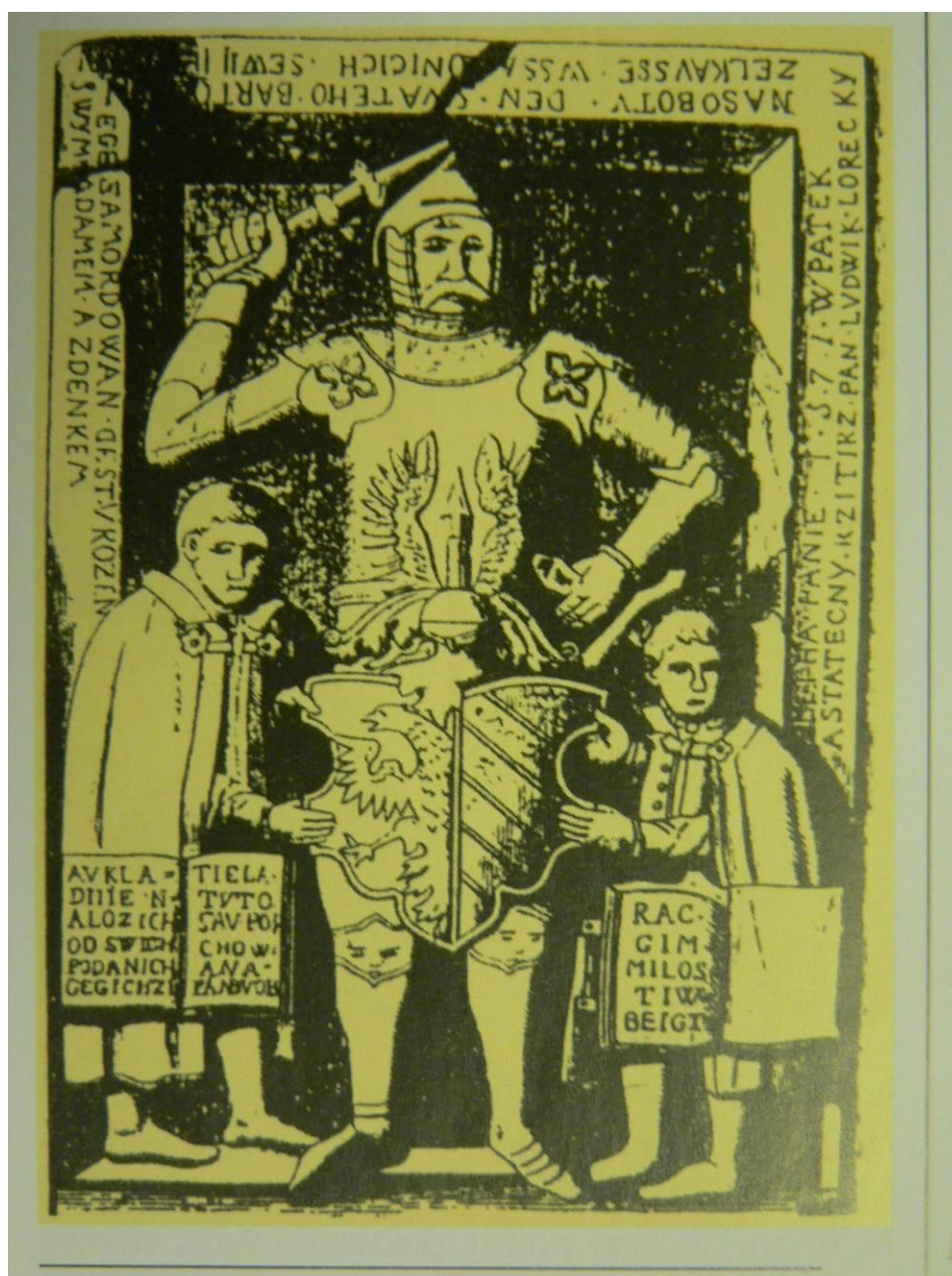
Na popud pana Alexandra Debnara byli z výklenku dne 14.1.1987 v 10:20 hodin vyjmuty ostatky komisí utvořenou ze zástupců katedry antropologie Univerzity Karlovy, Archeologického ústavu ČSAV, Okresního muzea v Písku, Muzea středního Pootaví ve Strakonici a církve římskokatolické. Potom byly ostatky převezeny na různá pracoviště k odbornému zkoumání. Po jeho skončení byly opět do výklenku navraceny. Výzkumy mají mimo jiné ukázat skutečnou podobu pana Ludvíka Loreckého ze Lkouše, prokázat příbuzenské poměry mezi jednotlivými ostatky, zjistit choroby a vyhojená zranění, určit krevní skupiny jednotlivých ostatků, ale hlavně stanovit mechanismus způsobu usmrcení podle poškození lebek.

První výsledky těchto šetření byly uveřejněny ve sborníku Výběr 1987. Další údaje z těchto výzkumů byly uveřejněny v Jihočeském sborníku historickém v roce 1989. podle nich ve výklenku byly ostatky celkem deseti osob, muže ve věku asi 50 let, ženy asi 40 letě, dva muži ve věku mezi 20 – 30 roky a dále děti ve věku 7 let, 3 roky, 2 roky a jedno předčasně narozené mrtvé dítě. Zbývající ostatky patřili dvěma blíže neurčeným dospělým osobám.

Poznámka spoluautora článku:

V textu článku jsem umístil celkem tři fotografie – první dvě fotografie dokumentují současný stav bývalé Šamonické tvrze a pamětní desky, která na ní byla umístěna v roce 1971. Třetí fotografií je fotografie náhrobku Loreckých ze Lkouše, která je umístěna v kostele v Čížové. Tuto fotografii jsem našel na webových stránkách obce Čížová – jak vidíte, je

bohužel nepříliš kvalitní. Pokoušel jsem se nafotit tento náhrobek osobně, ale bohužel v době, kdy jsem byl v obci Čížová byl kostel uzavřen, takže zde uveřejňuji alespoň kresbu z knihy Velký erbovník I. Autora Milana Myslivečka.

Šamonické zvony pěkně vyzvánějí;
sedlákům je běda, pání – ti se smějí.

Ke kostelu z dvorce jedou slavné křtiny,
Lorecký ze Lkouše má dva statné syny.

Ke kostelu z dvorce kočár za kočárem
pan Lorecký plesá nad tím božím darem,

Myslil, že již musí umřít bez dědice,
a teď šťastný otec vjíždí do vesnice.

Aj, tu zastoupí mu cestu mužů řada,
rychtář Petr Dulík v uzdu koňům padá.

Širák sklání k zemi, však než řečnit začne,
šamonický zeman sraští čelo mračné.

Křikne na kočího: „Zmrsej toho chlapa,
dál jed', ať můj hřebec v prach tu lůzu
sšlapá!“

Ale Petr Dulík odstrašit se nedá,
uzdu nepustí víc, dále svůj hlas zvedá:

„Bůh dnes na tvém rodu ukázal své divy,
budiž, pane z Lkouše, rovněž milostivý!

Slev nám na robotách, slev nám na desátku,
vždyť žijeme stále jak o Velkém pátku.

Žijem v dření, psotě, v tísní, trudu, mdlobě,
smiluj se jak Bůh, že syny dva dal tobě!“

„Ano, dal mi syny,“ Lorecký zle křičí,
„vychovám je, na vás aby byli biči.

Bych tvou zkrotil zpupnost, rode zlý a líný,
proto ku pomoc Bůh mi dal dva syny.

Najednou dva dal mi na vás do zásoby,
máte-li zlé nyní, horší přijdou doby,

až mé děti vzrostou. A teď z cesty, cháme,
pozor, ať se více spolu neshledáme!“

Pustil Dulík uzdu, s druhý ustoup stranou,
zrak mu divě šlehá, tváře rudě planou.

Rty se třesou řečí výmluvnou, ač prostou:
„Na biče tvé děti jistě nedorostou.

Nebudem se dále na svého dřít kata,
záhy posekáme ta tvá bičišťata.

Nebudem přec supy na své děti živit,
v pokoře se plazit, hrbít šíj a křivit!“ –

Šamonické zvony bouřně vyzvánějí,
pánům dnes je běda, sedláci se smějí.

Dvorec zapálený, nádvořím krev proudí,
na zvráceném sudě Petr Dulík soudí.

Před ním trčí vidle, odznak selské síly,
a k těm zástupové ku přísaze pílí.

Pod nimi cos v krvi mokvá v hrůzné změti:
šamonický zeman a sním jeho děti.

Prameny:

	http://www.navlnachliteratury.kvalitne.cz/knizky/vrchlicky-balady.php
	www.narod-sobe.cz/clovek/kultura/literatura

Zájemci o pomocné vědy historické (PVH) se v rámci Jihočeského kraje pravděpodobně scházeli již v období tzv. „první republiky“, bohužel toto období zmapováno není a účastníci, kteří by pomohli zaznamenat tuto dobu již bohužel odešli na věčnost. První doloženou skupinou, zabývající se heraldikou, o které víme, byla dvojice Miroslav Milec a Luděk Martinec, která z dostupných materiálů začala dávat dohromady katalog erbů šlechtických rodů, které se objevily v historii království Českého. Jako pramen k tomuto souboru sloužila hlavně starší literatura, protože v tomto období bylo vydáno jen velice málo nových knih se zaměřením na heraldiku a také znaky, které byly v expozicích jednotlivých hradů a zámků. Tak vznikl v období asi od roku 1970 – 1985 soubor několika stovek karet formátu A₅ jednak s černo-bílými erby, které kreslil Luděk Martinec a také barevné erby kreslené Miroslavem Milecem. Tento soubor je uložen ve třech dřevěných krabicích.

Další etapu v historii PVH v Jihočeském kraji psal Historický klub při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích, konkrétně jeho Sekce regionální heraldiky a genealogie. O vzniku této sekce Historického klubu při Jč. Muzeu, bylo jednáno na výborových schůzích již v roce 1987. V příštím roce intenzivněji, neboť v klubovém časopise Výběr, r.1988, č.1. str.74, oznamoval jeho odpovědný a výkonný redaktor F.J.Čapek, že na podzim zahájí sekce činnost a vyzýval zájemce, aby se přihlásili. Uplynul však další rok a ve Výběru r.1989, č.1. str.88., oznamuje redakce že: „Rozhodnutím vedení Jihočeského muzea a Historického klubu, byla na výroční členské schůzi konané 9.1.1989, ustanovena nová sekce HK, která má prozatímní název „**Sekce regionální heraldiky a genealogie**“, která zahájí svou pracovní činnost dne 14.února 1989 v 17 hodin. Předsedou sekce byl ustanoven Karel Pletzer Csc., významný historik a regionální pracovník. Na první schůzce, která se konala v oznámeném termínu, sešlo se v přednáškovém sále Jč. Muzea č.114, dvacet zájemců o tyto obory. Část z nich byla velice zkušenými badateli, majícími za sebou publikační činnost i členství v některých českých heraldických společnostech., F.J.Čapek, PhDr.Vl.Kulíř, M.Milec, Mgr.V.Vondra, PhDr.J.Chvojka, PhDr.Pecha, lékař záchranné služby MUDr.Lumír Mraček, JUDr.Jan Linhart, pozdější jednatel historického klubu, ale dostavili se i začátečníci. Mezi zúčastněnými převládali zájemci o heraldiku. Podle toho co každý člen od sekce očekával, byl sestaven předsedou dlouhodobý program, jehož hlavním cílem bylo rozvíjení znalostí v jedné, či druhé disciplíně (viz Výběr r.1989,č.2., s.76.). Vedle toho se měli členové orientovat na heraldické a genealogické problémy širšího významu, kde by měl každý možnost podle svých schopností přispět k jejich zdokumentování a řešení problémů okolo nich. Na úseku heraldiky byl vytčen cíl, zaměřit zájem na erby jihočeské šlechty a nobilitovaných měšťanů jihočeských měst a zájemci budou vedeni k shromažďování kreslené, nebo fotografické dokumentace znaků a k provádění příslušného archivního výzkumu. Zájemcům začínajícím s rodopisem vlastním, se bude dostávat metodické i praktické pomoci od zkušenějších členů sekce. Zkušenější zájemci budou moci spolupracovat i při řešení odborných problémů týkajících se rodopisů drobné šlechty a měšťanstva. Jak podotkl předseda sekce, historik pan Karel Pletzer: „Splnění předsevzetého programu bude záviset na zájmu všech členů a jejich ochotě podílet se na aktivní spolupráci. Později se počítá s informacemi členů o výsledcích jejich vlastní práce,,. Bylo dohodnuto, scházet se pravidelně každý měsíc.

Nástup byl velmi slibný, plány do budoucna ambiciózní. Předseda sekce byl na svém místě, zkušené členové měli vždy něco připraveno, čím obohacovali schůzky. Byl vytknut společný cíl, zdokumentovat a identifikovat bohatou erbovou výzdobu v tzv. Dvořanské erbovní místnosti na zámku v Třeboni. V klubovém časopisu Výběr, byla pravidelně zavedena rubrika „Regionální heraldika - genealogie,, , kde jako první zveřejnil svůj příspěvek další nový člen sekce Ludvík Sadílek: Rytíři Koňasové z Vydří. Tento rozsáhlý příspěvek vycházel na pokračování i v dalších číslech Výběru, vždy s kresbami příslušných

rodových erbů. Členové mimo vlastních schůzek navštívili Státní okresní archiv v Č.Budějovicích, který v té době byl ještě v budově radnice, kde shlédli pečeti a listiny některých nobilitovaných měšťanů, jindy vycházka vedla za náhrobními kameny s erby a starými, jen těžko rozluštitelnými nápisy na nich, které se nalézají v kostele na Piaristickém náměstí. Zprávy o zajímavé činnosti sekce se rychle roznesly mezi členy klubu a zájemců o starou historii přibývalo. Dokonce jeden velký nadšenec pravidelně dojížděl od Českého Krumlova. Již v konci roku 1989 se však začala projevovat neochota některých členů pracovat na jiném úkolu, nežli na vlastním. Předseda sekce pan K.Pletzer pracoval v té době na částečný úvazek pro Státní vědeckou knihovnu a také částečně pro Jihočeské muzeum, navíc se stal předsedou redakční rady časopisu Výběr. A tak bylo spíše zákonitostí, že na schůzi regionální heraldiky a genealogie 13.února 1990 z funkce předsedy odstoupil, oficiálně tedy z důvodu značného zaneprázdnění a časové tísně. V schůzi následující z 19.března 1990, byl zvolen nový vedoucí sekce, pan Miloslav Milec, jeden z těch zkušených který mohl pokračovat ve vedení sekce, rozdávat zkušenosti a učit. Funkce se zakrátko vzdal.

V této době se členové sekce scházeli v knihovně Jč. Muzea, kde byl vedoucím PhDr. Vratislav Kulíř, který byl sám velmi aktivním členem. V této době se počet stálých účastníků ustálil zhruba na desítku, avšak když přednášeli pánové K.Pletzer Csc., PhDr.J.Chvojka, M.Milec, ale i Ph.Dr.V.Kulíř, počet účastníků se vždy zvýšil. V rubrice Regionální heraldika a genealogie klubového časopisu Výběr r.1989,č.4., publikoval M.Milec několikastránkový text „Majitelé Humpolce a hradu Orlík do Bílé Hory, doprovázený velice hezky výtvarně zpracovanými perokresbami popisovaných rodových erbů, dílo autora.. Několikastránkový text doprovází hezky výtvarně zpracované rodové erby, dílo autora. V počátku roku 1991, byl zvolen dalším vedoucím sekce lékárník Magistr Michal Oriniak, jeden z těch, který léta pravidelně do schůzí sekce docházel a po létech se vypracoval tak, že nyní také mohl zkušenosti předávat novým zájemcům. Byl velice zdatným organizátorem, takže sekce bez problémů pokračovala v činnosti. Od základů byla probírána heraldika i genealogie. Výraznou záležitostí sekce v počátku devadesátých let, byly přednášky s tematikou heraldiky Jihočeských církevních řádů, opatů, biskupství, kostelů, klášterů a jiných korporací, přednášeno bylo též o farních matrikách. O toto téma byl opět zvýšený zájem a zde vznikla myšlenka, založit další sekci při Historickém klubu a to Sekci pro dějiny církevních památek, jejíž založení bylo oficiálně oznámeno ve Výběru r.1992, č.3.,s.226. Vedoucím měl být PhDr.Vratislav Kulíř, vedoucí knihovny Jč. Muzea, ale tato v podstatě okamžitě zanikla. V tomto období paní jednatelka HK, Jarmila Knotková, uveřejňovala na posledních stranách klubového časopisu Výběr rubriku -Z činnosti Historického klubu-, kde zaznamenala řadu údajů o přednáškách a činnosti sekce Regionální heraldiky a genealogie. O schůzkách sekce byly členové HK informováni ve zvacích dopisech, též v programu Jč.muzea i v kulturních novinách města Č.Budějovice. Přednášeli i hosté, kupříkladu „O heraldickém díle Břetislava Štorma,, hovořil jeho syn ak.arch.V.Štorm. Na heraldicko-genealogickou sekci HK, se mimo jiné také obrátila redakce Vltavotýnského měsíčníku o odborný posudek. V Týně nad Vltavou totiž v první polovině devadesátých let vnucovaly určité politické síly požadavek, aby kalich, který byl před staletími včleněn do městského znaku na znamení vítězství katolíků v tomto městě, aby nyní byl buď odstraněn, nebo dán do správné polohy s tím, že kalich naležato, či obrácený, není důstojný pro město, ani pro věřící. Sekce tehdy zaslala kategorický protest proti jakékoliv úpravě znaku, neboť symbol má opodstatnění v historii města a změny nejsou záležitostí módy. O hodnotných přednáškách na schůzích sekce svědčí mimo jiné i to, že je začali navštěvovat také studenti archivnictví Pavel Koblasa a Daniel Kovář, oba pozdější vynikající historici. Když v roce 1992, měl pro sekci přednášku její první předseda Karel Pletzer na téma „O rodu Klariců v Č.Budějovicích, tehdy se dostavilo 30 zájemců. Dalším členem jehož přednášky přitahovali zájemce, byl Ph.Dr.Jiří Chvojka, který na činnosti sekce a její udržení měl obrovské zásluhy. Jinou zajímavou akcí tohoto kolektivu,

byl výlet deseti členů třemi osobními automobily na Hlubocké popraviště u Bavorovic, mezní kameny u loveckého zámku Ohrada, zastavení na hrázi rybníka Bezdreva a zmínka o tamní bitvě, hasičské muzeum v Česnovicích, tvrze Sedlec, Vlhlavy, Suchá, Wildštejn, Machovice a Houžná. Jindy byl při vycházce navštíven okresní archiv, jeho depozitáře. Jindy se uskutečnila vycházka městem za historií. V roce 1994 odešel z jihočeského muzea PhDr. Vratislav Kulíř, vedoucí knihovny, kde se sekce pravidelně scházela poslední týden v měsíci, většinou v pondělí. Svými přednáškami vždy upoutávali pánové K. Pletzer, J. Chvojka a M. Milec. Předseda sekce Michal Oriniak byl již několik let členem výboru Historického klubu, ale v roce 1998 změnil předseda Michal Oriniak bydliště a vysídlil do sousedního okresu. V čele sekce stál 8 let, tedy ze všech jejích vedoucích nejdéle.

Od října r. 1998, byl novým předsedou zvolen ing. Milan Daněk. Ten již delší dobu vynikal v oboru, obzvláště v heraldice. Právě v roce 1998 byla Okresním úřadem v Českých Budějovicích vydána kniha „Panská sídla na Českobudějovicku“, ve které byly použity kresby znaků majitelů jednotlivých objektů, nakreslené p. Daňkem. Nebylo proto překvapením, že několik jeho kreseb znaků budějovických měšťanů bylo použito v monumentálním díle „Encyklopedie Českých Budějovic“. Kromě toho se aktivně zabýval komunální heraldikou a mnoha obcím okresu České Budějovice, ale i ostatních okresů Jihočeského kraje navrhoval heraldické ztvárnění jejich znaků a vlajek a pomáhal jim s agendou spojenou s podáním žádosti o jejich udělení v Parlamentu ČR. Kromě toho také s těmito nově udělenými obecními symboly seznamoval čtenáře Českobudějovických listů. Náplní činnosti sekce v tomto období byly přednášky zaměřené na výmalbu „Dvořanské světnice“ zámku Třeboň. Jako podklady byly používány jak fotografie, tak historické dokumenty a článek p. Hrdličky, který byl vydán v rámci časopisu Klubu pro Českou heraldiku a genealogii. Později některé přednášky připravoval p. Chvojka - významné osobnosti našeho města - např. Ondřej Puklice ze Vztuh, Alsterlové z Astfeldu a také Daublebští ze Šterneku – výklad byl vždy doplněn kresbami znaků těchto rodů. Některé přednášky připravovali p. Pletzer a p. Vondra. Náplní činnosti sekce byly také návštěvy nově instalovaných výstav a expozic v budově Jihočeského muzea. V posledním roce existence sekce byly přednášky vždy zaměřeny na historii a heraldiku - hlavně historii jednotlivých objektů hradů a zámků Jihočeského kraje doplněné znaky majitelů těchto objektů. Tento soubor vznikl jednak jako součást výše zmíněné publikace o panských sídlech, jednak jako výsledek spolupráce vedení sekce s Národním památkovým ústavem v Českých Budějovicích. Ten tehdy totiž připravoval pro vnitřní potřeby historii a heraldiku k jednotlivým objektům, které v rámci Jihočeského kraje spravoval a protože chtěl mít v tomto materiálu i heraldiku, obrátil se na vedoucího sekce, který pro ně tuto část zpracovával. Další aktivitou v tehdejší době bylo i uspořádání výstavy s názvem „Heraldika a sfragistika jižních Čech“ v prostorách nově otevřené budovy Státního okresního archivu v Českých Budějovicích. Součástí vernisáže této výstavy byla i prezentace výše zmíněné knihy „Panská sídla na Českobudějovicku“. Výstava pořádaná ve spolupráci se SOkA České Budějovice byla přístupná veřejnosti od 21. září do 2. října 1998 a podle zápisů v návštěvní knize byla hodnocena velmi kladně. Výstava byla hojně navštěvována jednotlivci, ale i skupinovými výpravami ze základních a středních škol. V rámci výstavy zajišťovali výklad na požádání p. Milec a Ing. Daněk. Součástí této výstavy byly nejenom kresby znaků, ale i heraldická literatura, fotografie a různé exponáty z depozitářů SOkA České Budějovice, například listiny s pečeti, typáře, nobilitační listiny s vyobrazeními znaků rodů, ale i měst a dalšími exponáty. V roce 1999 byly kresby znaků majitelů z řad šlechtických rodů také součástí výstavy, kterou uspořádalo Muzeum v Týně nad Vltavou ve spolupráci se SOkA České Budějovice. Ačkoliv sekce v té době vyvíjela celkem slušnou aktivitu, jak je vidět z dosud předložených informací, byla koncem roku 1999 zrušena.

Zájemci o pomocné vědy historické se ale i po zrušení této části Historického klubu scházeli a dodnes scházejí jednak v soukromí u p. Milece a v průběhu druhého pololetí roku 2000 byla v Českých Budějovicích založena pobočka České genealogické a heraldické společnosti z Prahy. První vedoucí pobočky se stala p. Marie Jannová. Pobočka sdružovala zájemce hlavně o genealogii, ostatní pomocné vědy historické zajímaly pouze několik málo ostatních. Na zakládající schůzku se dostavilo více jak 20 zájemců. Již od počátku působení ale bylo zřejmé, že tato společnost není to pravé. Členové se na základě dohody s Klubem přátel Českých Budějovic scházeli v jejich klubovně na Náměstí Přemysla Otakara II. č. 35. Setkání byla uskutečňována vždy druhou sobotu v měsíci od 9.00 hodin a na nich probíhalo například seznámení se starými písmi, přednášky o historických událostech, ale i lidových obyčejích atd. V roce 2001 dokonce začala pobočka pro své členy vydávat občasník „Jihočeský Herold“, který poprvé spatřil světlo světa v září téhož roku. Jeho vydávání iniciovala, obsah sestavovala, řídila a prováděla skupina lidí kolem Ing. Milana Daňka a Miroslava Milece. Byl vydáván 2x ročně v letech 2001 a 2002 (červen a prosinec). V dubnu 2002 odstoupila z vedení společnosti p. Jannová a vedoucím pobočky se stal Ing. Milan Daněk. Po přibližně třech letech činnosti provázené neustálým dohadováním s pražským vedením společnosti, konkrétně s předsedou společnosti p. Podholou se členové pobočky rozhodli a dne 9. září 2003 pobočku jednohlasně zrušili.

Východiskem byla dohoda s Klubem přátel Českých Budějovic, které souhlasilo s tím, aby pod jeho hlavičkou vznikla samostatná Sekce heraldiky a genealogie. Vedoucím sekce se stal od jejího založení v září roku 2003 opět Ing. Milan Daněk. Ten také začal v roce 2003 vydávat pravidelné periodikum, které převzalo název bývalého občasníku pobočky ČGHSP – „Jihočeský Herold“. Časopis obsahuje články, zabývající se pomocnými vědami historickými a je podobně jako občasník vydáván 2x ročně. Členové sekce při zajišťování činnosti schůzek navázali spolupráci s odbornými institucemi (Jihočeské Muzeum v Českých Budějovicích, Národní památkový ústav v Českých Budějovicích, Prácheňské Muzeum v Písku, Státní okresní archiv v Českých Budějovicích, Státní okresní archiv ve Strakonici, Oblastní archiv Třeboň) i odborníky z řad laiků. Schází se v klubovně KPČB na náměstí Přemysla Otakara II. č. 35 (Dům umění) každou druhou sobotu v měsíci od 9.00 hodin. Kromě těchto schůzek pořádají 2x ročně (v květnu nebo červnu a v září) jednodenní autobusové výlety na historické, přírodní a technické památky po celé republice. Na těchto akcích je zajištěn odborný výklad z historie jednotlivých objektů, v poslední době doplňovaný o krátké přednášky k jednotlivým pomocným vědám historickým. Kromě toho byly v roce 2007 spuštěny webové stránky, na kterých v oddíle „KLUB“ jsou podrobné informace k činnosti naší sekce. Členové sekce také v uspořádali v roce 2005 v prostorách Státního hradu Nové Hradky v Jižních Čechách ve spolupráci s Národním památkovým ústavem v Českých Budějovicích a správou Státního hradu výstavu s názvem „Pomocné vědy historické“. V letošním byla uspořádána v měsíci srpnu 2008 v prostorách Krajského úřadu Jihočeského kraje výstava, která se týkala znaků a vlajek obcí okresu České Budějovice. Další výstavu členové připravují na květen příštího roku. Tato výstava proběhne v prostorách Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích a jejím obsahem budou exponáty, vztahující se k jihočeskému rozrodu pánů z růže. Její název bude „Šlechtické rody Země zamyšlené“ s podtitulem „Vítkovci – součást historie Jihočeského kraje“. Tato výstava představí příslušníky jihočeských šlechtických rodů s erbem růže z hlediska pomocných věd historických – rodokmeny, pečeti, znaky, a to nejenom v kreslené formě, ale i ve formě kopií originálních pečeti, listin, vyřezávaných a vyšívaných znaků, malovaných sklenic atd.

Co říci na závěr. Přejeme zájemcům o PVH do příštích let mnoho elánu, hodně archivní pracovníky, šťastnou ruku při vybírání témat dalších výstav a také zvýšení zájmu o jejich záslužnou práci.

Vzhledově zajímavá listina, která je uložena v SOA – Třeboň, Velkostatek Nové Hradky, sign. HA 2854, inv. č. 23, ze dne 5. května 1400. Hlavní pozornost zaměříme na tři pečete: Jindřicha z Rožmberka (pečeť má průměr 32 mm), dále pečeť purkrabího na Českém Krumlově, Přibýka ze Žimutic (průměr pečeti je 25 mm) a purkrabího na Dívčím Kameni (Maidštejna), Vojtěcha z Kraselova (průměr pečeti je 30 mm). Oba posledně jmenovaní byli nejdůležitější představitelé rodů. Listina má rozměry 24 x 14,5 x 4,5 cm.

My Jindřich z Rosenberka, w tu dobu Purkrabie pražský nejvyšší. Tiemto listem zewnie a obecnie všem wyznáváme znašie zwláštie milosti a lásky dopustilišme, a přepustiti v odpůtali, ku prosbie našeho wierného a dielného člowieka, jménem Maříkowi řečenému Tršek z Hradištie. Aby on Mařík, člowiek náš, na swém vlastniem purkrachtje, tu jenž šedý mohl učiniti a rozwésti sobie rybníček jakož mez dostati k swej libosti kupotřebie a kužitku. A stoho nám nemá nic jíti nadobyčejný plat, i slibujeme jemu i jeho dietem i budúcím, i s našimi budúcími na tom nepřekážeti ani w to sahati, ale radiejšie wiernie brániti před každým, jakož zprawia máme wzímiti swému člowieku. A toho na jistost a na Swiedectwie naší pečeť s naším plným wiedením, a podle toho Přibylowu z Zimunticz, tehdy purkrabie na Krumlowie a Wojtiechowu z Krasielowa tu dobu purkrabie a na Maidsteinie z dobrů wóli tomuto listu přiwiešiti kázalissime. Jenž jest dán na Krumlowie Léta božího narození Tisícíého Čtyřstého w Střiedu potei družie nedieli swelikei noci jakož sie piše Anseruozdias.

Jinrřich z Rožmberka

Přibík ze Žimutic

Vojtěch z Kraselova

Three circular metal coins or medallions are shown hanging from a horizontal strip, likely a belt or strap. The leftmost coin is inscribed with text and a central emblem. The middle and right coins are plain.

17

V dnešním pokračování této pravidelné rubriky si představíme další čtyři obce, které nově získaly právo užívat znak a vlajku.

První dnes představovanou obcí je obec **Dolní Bukovsko**. Dolní Bukovsko leží severně od Českých Budějovic ve vzdálenosti asi 15 km, na hranici s okresem Tábor. Původně trhové městečko bylo založeno Přemyslem Otakarem II. Na křižovatce obchodních cest ve druhé polovině 13.století. První písemná zmínka o Bukovsku je z roku 1323, kdy jej král Jan Lucemburský vyměnil spolu se dvěma vesnicemi za vesnice u Bechyně s rodem pánů z Rožmberka. Rožmberkové měli z městečka vysoké příjmy z mýta, které se zde vybíralo a možná i proto udělili Bukovsku mnoho výhod. Kromě výročních trhů se zde například mohlo vařit pivo, ale městečko mělo od roku 1511 i právo odúmrtí a dokonce od roku 1599 dočasně a od roku 1612 natrvalo osvobození od roboty. Současné Dolní Bukovsko je moderní obcí, skládající se z osmi sídelních celků. Patří sem kromě Dolního Bukovska Sedlíkovice, Poledovice, Radnice, Hvozdo, Popovice, Bzí a Horní Bukovsko. Co se týká zajímavých stavebních památek, v Dolním Bukovsku se nachází gotický kostel Narození Panny Marie z poloviny 14.století s cennými freskami, v Horním Bukovsku je poutní gotický kostel s fragmenty fresek a renesančním zvonem z roku 1595. v tomto kostele se rovněž nachází krypta, ve které odpočívají někteří příslušníci rodu Vratislavů z Mitrovic. V Pelejovicích a Sedlíkovcích se dochovaly selské statky postavené ve stylu selského baroka. Městečko má historický znak, který vznikl ze znaku vrchnosti – pánů z Rožmberka – datum jeho udělení ale není známo. Jeho popis je následující: **„Ve stříbrném štítě červená pětিলístá růže se zlatým středem a zelenými kališními lístky“**. Návrh vlajky obce je prací heraldika Stanislava Kasíka. Vychází ze znaku a dle názvu obce je doplněn čtyřmi bukovými listy. Její popis je následující: **„Bílý list s červenou růží. V rozích a cípech po jednom zeleném bukovém listu směřujícím do středu listu“**. Vlajka byla udělena rozhodnutím předsedy Poslanecké sněmovny PČR č. 41 ze dne 17.10.1997.

Druhou obcí jsou **Štěpánovice**. Obec Štěpánovice leží necelých 18 km východně od Českých Budějovic v oblasti Třeboňské pánve. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1363, a týká se patronátního práva ke kostelu Nanebevzetí Panny Marie. Tehdy měli obec, nebo alespoň její část, ve vlastnictví Rožmberkové. Již roku 1367 je obec pravděpodobně již v majetku jiného vítkovského rodu – Jan z Kosové Hory byl totiž příslušníkem hlavní rodové větve pánů z Landštejna. Později se Štěpánovice opět vrátili do majetku pánů z Rožmberka a po smrti Petra Voka připadly na základě dědictví pánům ze Švamberka. Vzhledem k tomu, že Švamberkové se otevřeně připojili k povstání proti císaři, bylo jim roku 1621 konfiskováno třeboňské panství, ke kterému byly Štěpánovice připojeny. Až do roku 1660 drželi Třeboň Habsburkové a ti zde vládli až do roku 1850, tedy do konce patrimoniální správy. V současné době jsou Štěpánovice moderní samostatnou obcí s poštovním úřadem. Sokolovna slouží jako základna pro oddíly 1. a 2. ligy stolního tenisu a krajského přeboru badmintonu. Znak a vlajka byly obci uděleny rozhodnutím předsedy Poslanecké sněmovny PČR č. 32 ze dne 27.5.2008. Návrh znaku pro obec vytvořil p. Stanislav Kasík. Ve znaku jsou použity symboly, připomínající že kostel v obci byl zasvěcen Panně Marii, která byla po vstoupení na nebesa korunována na královnu nebes (modrá oblaková hlava štítu s korunou). Ve druhé polovině štítu je polcená růže, která připomíná, že nejstaršími písemně dochovanými majiteli obce byli dva vítkovské rody – páni z Landštejna a páni z Rožmberka. Popis znaku je následující: **„V červeně - stříbrně polceném štítě, pod modrou oblakovou hlavou se zlatou korunou, růže opačných tinktur se zlatým semeníkem a zelenými kališními lístky“**. Vlajka vychází ze znaku a její popis je: **„List tvoří u horního okraje listu vodorovný modrý pruh se žlutou korunou, široký tři**

desetiny šířky listu, a dva svislé pruhy, červený a bílý, s růží opačných barev se žlutým semeníkem a zelenými kališními lístky“.

Třetí dnes představovanou obcí je **Hlincová Hora**. Obec Hlincová Hora leží 5 km na východ od města České Budějovice, nedaleko Rudolfova pod hřebenem Kněžského vrchu. První písemná zmínka o obci, ještě s názvem Nícovy Hory (Nyczowyhory, nebo častěji používaným německým Pfaffendorf) pochází z roku 1398. Změna názvu na Hlincovou Horu se poprvé v písemných materiálech objevilo až v roce 1682, v Rudolfovské matrice se tento název objevuje poprvé dokonce až v roce 1877. Obec náležela k majetku Budějovické fary. V průběhu 16.století se nedaleko provozovaly doly, patřící k Rudolfovu. V průběhu třicetileté války byla obec několikrát navštívena jak císařskými, tak i nepřátelskými vojsky. V soupise poddanských vsí patřících k městu Budějovicím z roku 1654 se v tomto seznamu objevuje i Hlincová Hora. V současnosti je v katastru obce postaveno nové moderní staelitní městečko nazvané Kodetka. Znak a vlajka byly obci uděleny rozhodnutím předsedy Poslanecké sněmovny PČR č. 25 ze dne 9.10.2007. Návrh znaku pro obec vytvořil Mgr. Jan Tejkal. Ve znaku se objevují základní symboly místa a jejích vlastníků – hora je v názvu obce, v minulosti byla zalesněna a berla v ní ukazuje na to, že obec vlastnil budějovická fara. Popis znaku je následující: **„Ve stříbrném štítě zelená hora, z níž vyrůstají tři zelené smrky s černými kmeny. V hoře vyrůstající stříbrná berla“.** Vlajka vychází ze znaku a její popis je: **„List tvoří tři svislé pruhy, bílý, zelený a bílý, v poměru 1 : 2 : 1. V zeleném pruhu vyrůstá z dolního okraje listu bílá berla závitěm k žerdi“.**

Poslední dnes představovanou obcí je obec **Jankov**. Obec Jankov leží v západní části okresu 14 km západně od Českých Budějovic. Okolí obce bylo obydleno již v dávných dobách, jak to připomíná nález bronzového pokladu ve dvou mohylách, které byly objeveny jihozápadně od obce. Obec je známa díky lidovým usedlostem a návesní kapli sv. Víta, která je datována rokem 1882. Součástí Jankova je také obec Holašovice. Zatímco Jankov náležel ke krumlovskému panství, Holašovice byly v majetku kláštera ve Vyšším Brodě. Holašovice jsou v písemných pramenech připomínány již v roce 1292. Holašovice byly, díky nádherně zachovalým selským stavením, postaveným ve stylu selského baroka zapsány na Seznam světových kulturních a přírodních památek UNESCO. Stalo se to na zasedání UNESCO v Kjótu v roce 1998. Pravidelně se v červenci pořádají v Holašovicích „Selské slavnosti“, na kterých nechybí ukázky staročeských řemesel, lidové hudby a tance, dudácké muziky. Tyto slavnosti jsou hojně navštěvovány nejen zájemci z celých Čech a Moravy, ale i celé Evropy. Znak a vlajka byly obci uděleny rozhodnutím předsedy Poslanecké sněmovny PČR č. 30 ze dne 11.4.2006. Návrh znaku pro obec vytvořil Mgr. Jan Tejkal. Ve znaku obce je použita figura průčelí selského stavení vyjádřená typickým barokním štítem a částmi znaku původních majitelů – rožmberků (růže) a kláštera ve Vyšším Brodě (lilie). Vzhledem k tomu, že obec je složena ze dvou sídelních celků, jsou ve znaku růže dvě. Popis znaku je následující: **„Ve stříbrném štítě vyrůstající červená silueta štítu barokního selského stavení, v něm stříbrná lilie. V horních rozích dvě červené růže se zlatými semeníky“.** Vlajka vychází ze znaku a její popis je: **„Bílý list s červeným vlajícím klínem s vrcholem na žerďovém okraji listu. V horním a dolním rohu listu červená růže se zlatým semeníkem, ve vlající části klínu bílá lilie“.**

Prameny a literatura:

<i>Kolektiv autorů</i>	<i>Průvodce okresem České Budějovice</i>
<i>Kolektiv autorů</i>	<i>Ottův slovník naučný</i>
<i>August Sedláček</i>	<i>Hrady, zámky a tvrze České</i>
<i>August Sedláček</i>	<i>Místopisný slovník historický</i>
	<i>Webové stránky obcí</i>
	<i>REKOS – registr komunálních symbolů</i>

Málokdy se setkáme s celým jménem jednotlivých šlechticů, neboť výčet jejich křestních jmen a titulů by sám o sobě zabral podstatnou část článku či hovoru. Dovolte mi však učinit u tohoto šlechtice alespoň malou výjimku, protože se jedná o muže bezesporu zajímavého a nejen pro jihočeské dějiny poměrně významného.

Adam František Karel Euseb kníže ze Schwarzenbergu - okněžněný lantkrabě z Klaggau, hrabě ze Sulzu, pán z Gimborn-Neustadt, od 28.9.1723 vévoda krumlovský, 1694 císařský komoří; 1700 císařský dvorní rada; 1711 císařský nejvyšší dvorní maršál; 1712 rytíř řádu Zlatého rouna; 1713 císařský tajný rada; 1722 císařský vrchní podkoní.

Narodil se jako druhorozený syn knížete Ferdinanda ze Schwarzenbergu a jeho ženy Marie Anny rozené hraběnky ze Sulzu 25.zář. 1680 v Linci. Lze předpokládat, že se podle tehdejších zvyklostí měla jeho dráha, jakožto druhorozeného, ubírat směrem k vojenské kariéře. Starší bratr Adolf Ludwig (*11.4.1676) však zemřel ve 14 letech 18.6.1790 a tak se

Adam František stal pokračovatelem rodu. V devíti letech byl poslán do škol v Praze. Když zakončil pražská studia orientovaná filozofickým směrem, pokračoval ve studiu na vysokých školách ve Francii a Itálii. Již jako šestnáctiletý se stal komořím císaře Josefa I. s nímž se také zúčastnil obléhání pevnosti Landau. K nemalému zármutku Adama Františka císař roku 1711 umírá na neštovice ve věku pouhých 33 let. Mladý kníže a tehdy již hlava schwarzenberského rodu vstupuje do služeb nového císaře, Josefova bratra, Karla VI. Nikdo tehdy nemohl tušit, jak osudovým se toto spojení pro Adama Františka stane. Zatím se však píš první roky 18.století a Adam František se ujal dědictví po svém otci, které úspěšně rozšiřoval. V letech 1706-1711 postupně zakoupil v Čechách statky Němčice, Ohrazení, s Křešťovicemi (Chřešťovice), Bělou, Val a Hamr. Avšak k největšímu rozhojnění schwarzenberského majetku došlo roku 1719 dědictvím po Adamově tetě Marii Ernestině z Eggenbergu. Tímto dědictvím se do rukou

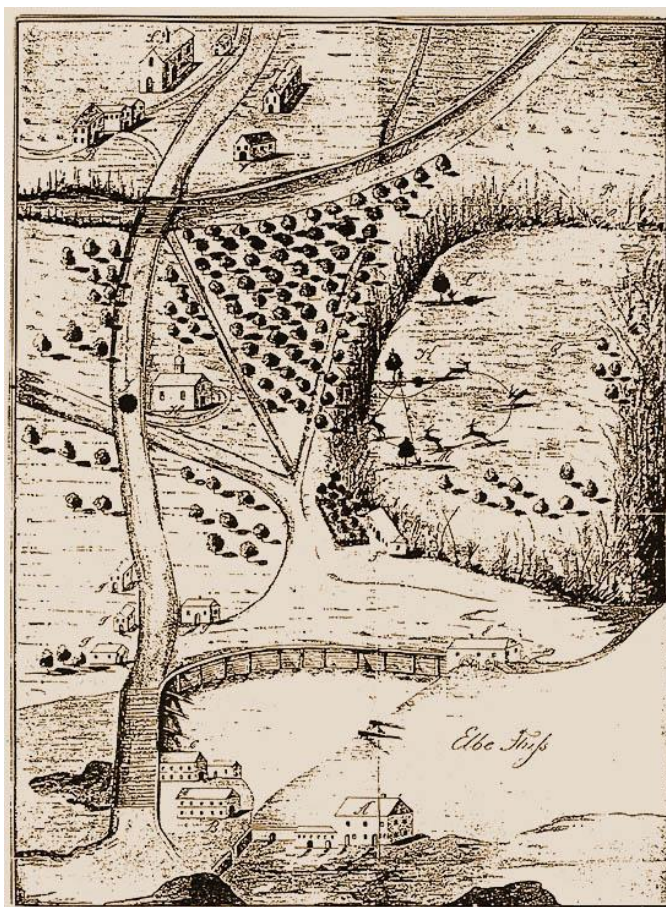
Schwarzenbergů dostává velké panství Český Krumlov, Vimperk, Netolice, Orlík, Chýnov a palác v Praze. Krumlovské panství bylo 28.zář. 1723 povýšeno na knížectví s vévodským titulem. Na první pohled se Adamu Františkovi dařilo na co sáhl. Bohužel život tohoto barokního kavalíra měl jednu podstatnou vadu na kráse. Manželství uzavřené roku 1701 s Eleonorou Amálií rozenou princeznou Lobkovicovou zůstávalo bez mužského potomka. Patrně obava z toho, že knížecí rod zůstane bez pokračovatele, způsobila neshody manželského páru. Spor dokonce došel tak daleko, že manželé žili několik let odděleně. Prameny uvádějí, že se Adam František náhodou opět setkal se svou ženou při modlitbách u hrobu Sv. Jana Nepomuckého v chrámu Sv.Víta. Manželé se smířili a prakticky do roka se jim narodil princ Jan Nepomuk (*15.12.1722), který zajistil pokračování rodu. Od této doby je Sv.Jan Nepomucký považován za patrona rodu a s jeho připomínkou se můžeme setkat na většině schwarzenberských panství. Vzpomeňme například kapli Sv.Jana Nepomuckého, kterou nechal Adam František postavit v českokrumlovském kostele Sv.Víta, kde si přál být spolu s manželkou pochován.

Pokračování rodu bylo zajištěno a tak se Adam František mohl dál v klidu věnovat svému panství a také povinnostem spojeným s jeho postavením u císařského dvora. Psal se rok 1732, Český Krumlov se chystal na návštěvu císařského páru, který se vracel z pobytu v západočeských lázních zpět do Vídně. Po celou cestu vladaře doprovázel i jeho vrchní podkoní Adam František Schwarzenberg. Cesta nevedla přímo, císař se hodlal zastavit v Praze a na nedalekých císařských honitbách v Brandýse nad Labem, kde byl 10. června 1732 uspořádán lov na jeleny. Pokud si představujete lov v dnešní podobě, kdy lovec prochází lesem a zvěř tzv. „našoulá“ (potichu se ke zvěři přiblíží na dostřel), nebo na ni čeká na posedu, tak je to představa velmi vzdálená realitě. V době baroka byli lovci rozestavěni v předem určeném prostoru, mnohdy oploceném a lesní personál mezi ně naháněl zvěř. Někdy byla tato zvěř dovážena i ze vzdálenějších částí panství, pokud se v dané lokalitě nevyskytovala.

Také v Brandýse byla lovecká společnost rozestavěna, jak ukazuje náčrt tak, aby zvěř probíhala mezi střelci a lov byl co nepohodlnější. Nikdo si však nevšiml, že v rozestavení nastala chyba - císař a Adam František stáli přímo proti sobě ve vzdálenosti zhruba 60 metrů. Když probíhal první jelen císař vystřelil (jakožto panovník měl přednost před všemi ostatními střelci). Jelena minul a kulka se zavrtila do plotu sadu brandýského vinopalníka nebezpečně blízko od Adama Františka. To však knížete nevarovalo a setrval na svém místě. Druhý císařův výstřel opět minul zvěř, bohužel tentokrát již trefil Adama Františka. Kulka vnikla levým bokem do těla, prošla střevy, poškodila pravou ledvinu a zastavila se v tukové tkáni pravého boku.

Díky svědectví komorníka Viktora Januse, které bylo zaznamenáno pro potřeby rodiny a případné pozůstalostní řízení, máme přesný přehled o posledních hodinách života knížete. Po zranění byl Adam František převezen na malém selském voze do brandýského zámku a uložen v pokoji tamního hospodářského

správce. Vzhledem k tomu, že zranění bylo císařským chirurgem Antonínem Hautzingerem shledáno jako smrtelné, byl na přání knížete narychlo povolán brandýský děkan, aby zraněného vyzpovídal a poskytl mu poslední pomazání. Tato zpráva byla pro císaře zdrcující. Viditelně rozrušen odhodil klobouk i paruku a chtěl knížete navštívit. Přítomní společníci ho však od tohoto úmyslu zrazovali a radili aby vyčkal, jak se vyjádří zraněný, že by jeho neočekávaná návštěva nemusela přijít vhod. Adam František prý opravdu císařovu návštěvu odmítl těmito slovy: „*Ať císařská milost neráčí ke mně chodit a ať se nad tímto neštěstím netrápí, neboť to byla vůle Nejvyššího aby se tak stalo.*“ Císař byl stále na místě osudného výstřelu, když mu byl tento vzkaz doručen spolu s oznámením, že knížeti bylo poskytnuto poslední pomazání. Karel VI. upustil od svého úmyslu knížete navštívit a odjel zpět do Prahy. Adam František se nechal mezitím svléknout z loveckého oděvu a ve

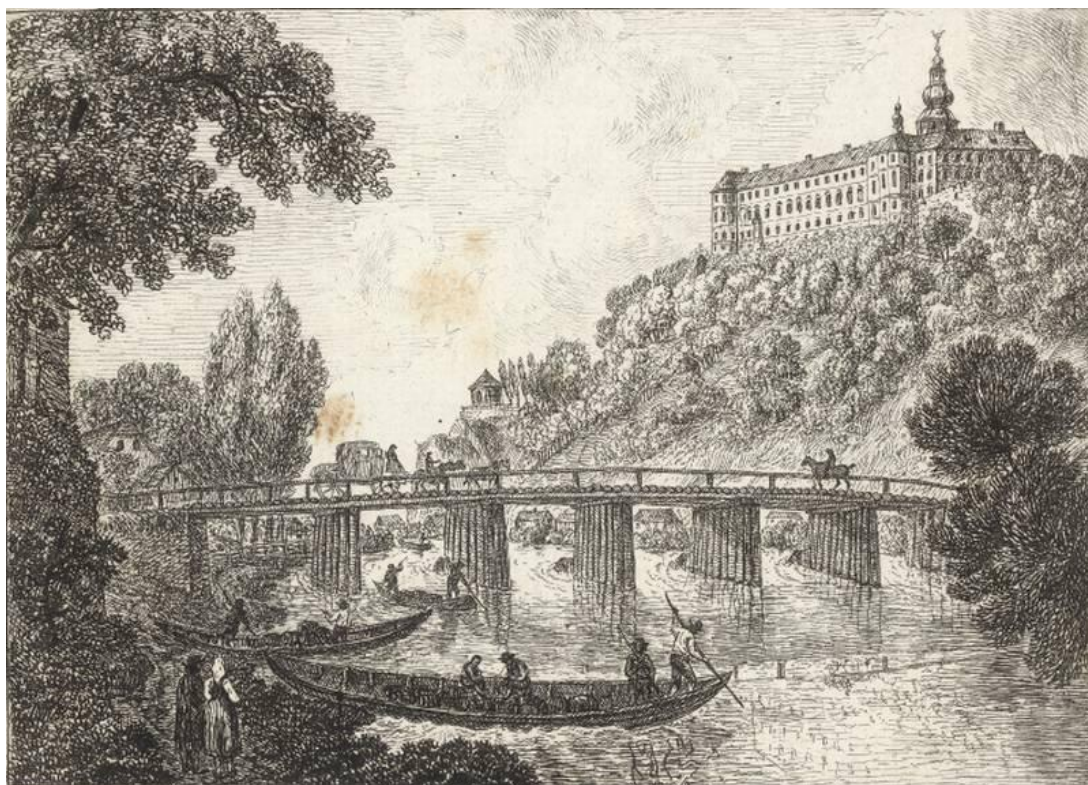

společnosti již výše zmíněného komorníka a osobního myslivce Jana Jiřího Reinharda smířený s Bohem očekával svůj konec.

11.června ve dvě hodiny v noci přijeli z Prahy dva kapucínští mniši vyslaní císařem. Při jejich modlitbách kníže pocítil blížící se konec, přestával vidět i slyšet, srdce mu bilo nepravidelně. Ve tři hodiny v noci, zhruba dvanáct hodin po svém zranění kníže Adam František Schwarzenberg skončil.

Tělo bylo uloženo do obyčejné rakve a v doprovodu přátel a služebnictva vezeno do Prahy. Na okraji Prahy bylo do povozu zapřaženo šestispreží z císařských stájí, které dopravilo rakev do schwarzenberského paláce na Hradčanech. Ještě téhož dne byla provedena pitva. Kulka vyjmutá z těla knížete je spolu s loveckým oděvem uchovávána na krumlovském zámku. Tělo bylo nabalzamováno, když z něj byly předtím vyjmuty vnitřnosti a srdce, které byly uloženy do zvláštních nádob. O týden později bylo tělo převezeno do Vídně, zatímco srdce putovalo do Českého Krumlova a vnitřnosti do Třeboně. Pohřební obřady proběhly 25.června 1732. Rakev byla uložena do tehdejší rodinné hrobky ve vídeňském augustiniánském kostele poblíž oltáře Sv.Mikuláše z Tolentina. Srdce v kovové schránce je dodnes uloženo v kapli Sv.Jana Nepomuckého českokrumlovského kostela Sv.Víta. Poslední schránka byla uschována v hřbitovním kostelíku Sv.Jilí v Třeboni. A tak pouze srdce skončilo tam, kde si kníže přál být pohřben.

Adam František Schwarzenberg byl pravým barokním kavalírem s nesporným hospodářským talentem. V jeho službách působil pražský architekt Pavel Ignác Bayer, podle jehož plánů byl hlubocký zámek přestavěn do barokní podoby a zároveň byl postaven i nedaleký lovecký zámek Ohrada. Zatímco podobu barokní Hluboké známe již pouze z dobových plánů a rytin, lovecký zámek se takřka nezměnil. Chybí snad jen věžička s hodinami nad hlavním vchodem. Na výzdobě obou zámků se podílel vídeňský malíř Georg Werle. Jeho fresku s ústředním motivem bohyně lovu Diany si dodnes můžete prohlédnout v loveckém zámku, bohužel další fresky na Hluboké musely ustoupit pozdější romantické úpravě zámku.

Barokní přestavba zámku Hluboká – kresba Pauliny Karoliny Iris ze Schwarzenbergu

Neméně významným umělcem na dvoře Adama Františka byl jeho dvorní malíř Jan Jiří Hamilton, který žil na zámku v Třeboni a zabýval se malbou loveckých výjevů a koní. Mnohé jeho obrazy jsou na schwarzenberských zámcích k vidění. Na svém panství v Ratibořských Horách obnovil těžbu stříbra a razil vlastní mince. Na rakouských panstvích podporoval železářství. Avšak za největší poklad svých držav lesy jimž věnoval zvláštní pozornost. Dnes se již můžeme pouze dohadovat jak by schwarzenberské hospodářství vypadalo, nebýt osudného výstřelu císaře Karla VI.

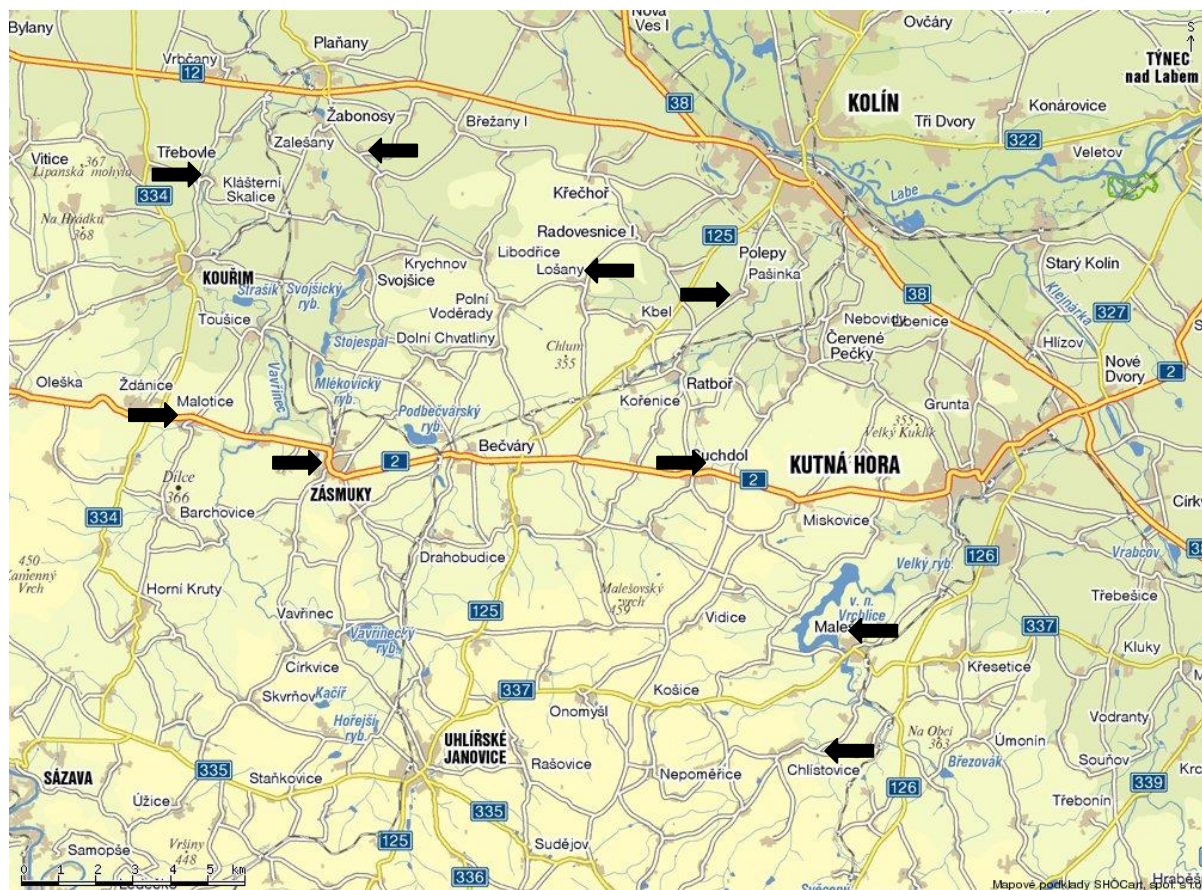

Stříbrná mince Adama Františka

Prameny a literatura:

<i>Markus Antonín</i>	<i>K dvacátému výročí úmrtí knížete Adolfa Josefa ze Schwarzenbergu, vévody krumlovského, Tradice 4, 1934, str.90-91</i>
<i>Kubíková Anna</i>	<i>Hrobka schwarzenberských knížecích srdcí v českokrumlovském kostele sv. Víta, Obnovená tradice 24, str.52-54</i>
<i>Kubíková Anna</i>	<i>Schwarzenberské hrobky, Obnovená tradice 7, 1993, str. 1-3</i>
<i>Mašek Petr</i>	<i>Modrá krev, Praha 2003</i>
<i>Záloha Jiří</i>	<i>Stručné dějiny rodu knížat ze Schwarzenbergu, České Budějovice</i>

Letošní druhý nedělní výlet mířil za památkami ve středočeském kraji, konkrétně do okolí města Kolína a uskutenili jsme jej dne 14.9.2008. Ale první zastávky byla ještě podstatně jižněji od cíle naší trasy. Cíle naší cesty jsou na mapě vyznačeny plnými šipkami. Jenom první objekt na naší cestě na této mapce nenajdete, nachází se totiž podstatně víc na jih od ostatních cílů naší cesty.

Prvním zastavením na naší cestě za kulturními památkami naší vlasti byl tentokrát zámek v Louňovicích pod Bláníkem (GPS : 49°38'13.094"N, 14°50'47.974"E). Vzhledem k tomu, že jsme na tomto místě zastavili poměrně brzy, kolem 8 hodiny dopoledne, nemohli jsme se podívat na nádvoří, kde bychom viděli obdélníkové nádvoří s vnitřní arkádovou chodbou dvou nádvořních průčelí. Zámek má nárožní válcové věže s kuželovými střechami. Původně byly tyto věže vyšší, ale dnes jsou sneseny do výše hlavní budovy. Heraldiky potěší arcibiskupský znak nad hlavní vstupní bránou z náměstí. Znak patří jednomu z majitelů zámku, arcibiskupovi Janu Bedřichovi z Vladštejna. Při vyhledávání dat k tomuto objektu jsem zjistil, že původně byl v Louňovicích ženský premonstrátský klášter, který byl založen kolem r. 1149 a zbořen husity r. 1420. Následně v roce 1436 dokonce císař Zikmund potvrdil obci města Táboru držbu louňovického klášterního panství. Roku 1547 se majitelem Louňovic stal Jan z Pernštejna, ale pouze na jeden rok. Louňovice byly prodány Kryštofovi Skuhrovskému ze Skuhrova na Popovicích. Tehdy zde byl pustý klášter, pustý dvůr a městečko. Jeho syn Oldřich Skuhrovský si v Louňovicích postavil někdy mezi l. 1566 – 1594 tvrz. K její výstavbě pravděpodobně použil zbytků někdejšího kláštera. Tvrz stávala na místě jižního křídla dnešního zámku, které je jeho nejstarší částí. Pravděpodobně ještě za života Oldřicha Skuhrovského byla přistavěna dvě obytná křídla, která byla v přízemí a patře

doplněna arkádami. A navíc objekt byl doplněn čtyřmi válcovými věžemi na každém nároží. Počátkem 17.století získal objekt přebudovaný na zámek sgrafitovou výzdobu. Rodu Skuhrovských patřili Louňovice až do roku 1652, kdy zemřel poslední mužský příslušník rodu, Oldřich Sezima Karel Skuhrovský. Louňovice zdědila jeho dcera Ludmila Magdalena, provdaná za Karla Adama z Říčan. Ten se zasloužil o vnitřní výzdobu zámku. Podle pramenů se objevuje jeho znak ve štukové výzdobě interiérů, konkrétně má být v patře nad vstupem do

komnat v jihozápadním rondelu. Do vlastnictví pražského arcibiskupství se zámek dostal v roce 1672 dědictvím. Arcibiskupa Jan Bedřich z Valdštejna nechal zámek barokně upravit, a pokračoval ve štukové úpravě interiérů. Například roku 1675 byla dokončena štuková výzdoba domácí kaple a z téhož roku pochází již výše zmíněný kamenný valdštejnský znak nad vjezdem do zámku. Při jedné z následujících úprav byly všechny nárožní věže sníženy do úrovně střechy. V roce 1925 v rámci první pozemkové reformy získala zámek organizace Sokol. A na závěr ještě jednu báji – „*Za dávných dob, kdy lidé museli ještě robotovat pro pány žil na Louňovickém zámku krutý správce. Jednou poručil, aby dřevorubci rozřezali 18 sáhů dřeva do večera pod pohružkou popravu. A protože tento úkol nebylo možno lidskými silami splnit jeden starý dřevorubec ho proklel. Správce skutečně zanedlouho onemocněl a zemřel. A na základě kletby začal na zámku strašit. Stalo se jednou, že*

ponocný při pochůzce viděl, jak se otevřela vrata a ze zámku vyjel černý kočár bez koní. V kočáře ponocný uviděl sedět černého muž bez hlavy. Kočár objel zámek dokola a zase vjel vraty zpět do zámku. Vrata se zas zavřela a ponocný omdlel. Když se potom probral z mdlob, s hrůzou uviděl, že v blátě na cestě od zámku jsou vyjeté koleje a cákance krve. A tak správce stále nemá pokoje, protože nikdo neví, jak jeho duši osvobodit“.

Další zastávkou na naší cestě byl hrad Sion (GPS : 49°53'20.835"N, 15°12'37.37"E), který se nachází nedaleko obce Chlístovice na Kutnohorsku. Hrad Sion stával na ostrohu obtékaném říčkou Vrchlicí. V nedávné době bylo toto místo hojně navštěvováno, ale po roce 1989 se situace změnila, takže pokud nevíte, kde přesně hledat, budete mít trochu problém. Značení totiž není nic moc. S hradem je spojeno jméno jeho posledního vlastníka, kterým byl husitský hejtman Jan Roháč z Dubé. Po porážce husitských vojsk v bitvě u Lipan zůstal tento husitský hejtman v otevřené opozici vůči králi Zikmundovi. To se samozřejmě králi Zikmundovi nelíbilo, proto nařídil hrad Sion dobýt a zničit. Hrad byl proto roku 1437 obklíčen vojskem Hynka Ptáčka z Pirkštejna čtyři měsíce obléháno, bez jakéhokoliv úspěchu. Podle kronik byl hrad Sion velkou, dobře opevněnou pevností. Změna nastala teprve poté, co obléhatele podpořilo uherské vojsko pod vedením Michala Országha. Hrad Sion se nakonec podařilo po třech dnech prudkých bojů za pomoci podkopů dobýt. Podle kronik bylo mnoho obránců pobito a 58 přeživších spolu s Janem Roháčem deportováno do Prahy, kde byli na Staroměstském náměstí popraveni. Císařem Zikmundem bylo dobýtí Sionu prezentováno jako veliký úspěch, ale podle archeologického průzkumu bylo zjištěno, že všechno bylo asi trochu jinak. Tento průzkum odkryl zbytky malého hradu, který neměl charakter pevnosti, a nebyl nalezen ani vlastní vodní zdroj. Jako zdroj vody pro hrad sloužila okolo protékající říčka Vrchlice Stopy po podkopání, o nichž se zmiňují kroniky nebyly odhaleny a nalezený

vojenský materiál odpovídá sotva několikadenním bojům. Názor současných historiků je ten, že vlastně žádné velké obléhání nebylo – útočníci vyčkávali. Ke skutečnému boji pravděpodobně došlo až po příchodu Uhrů. Velitel obléhatelů nechtěl určitě riskovat přímou roztržku s císařem, proto byl hrad po několika dnech dobyt. Hrad tvořily dvě části – první část měla přibližně tvar trojúhelníku a stála za nevelkým předhradím, které bylo odděleno šíjovým příkopem. Budovy byly jen částečně kamenné, většinou se jednalo o roubená stavení. Druhou částí byl dvoupatrový palác přiléhající k jižní hradbě v její střední části a lichoběžníková budova v západním rohu. Při archeologických vykopávkách bylo nalezeno velké množství úlomků kachlů se znakem Roháče z Dubé – odřivousem nad nímž dva andělé pozvedají husitský kalich. Na základě tohoto výzkumu se předpokládá, že palác sloužící jako obydlí Jana Roháče, byl vytápěn minimálně trojími kachlovými kamny. Znak pánů z Dubé je možné vidět na pamětní desce, která byla osazena tajně do skály pod zříceninou hradu za okupace ČR fašistickým Německem. Je vyrobena z hořického pískovce a je na ní reliéf Jana Roháče z Dubé.

Po prohlídce zřícenin hradu Sionu jsme se vydali dále směrem na sever, kde necelých 9 km daleko se nachází obec Malešov, v jejímž katastru stojí další z plánovaných objektů. Jedná se o tvrz Malešov (GPS : 49°54'39.382"N, 15°13'15.016"E). Tvrz je písemně doložena již roku 1303 v souvislosti se jménem Přibyslava z Malešova. Stavitelem, nebo spíše rodem, který se postaral o její zvelebení se postarali až její další vlastníci, příslušníci bohaté kutnohorské rodiny Ruthardů, kteří Malešov získali po roce 1364. Nedlouho po získání tohoto zboží byly povýšeny do rytířského stavu a začali psát jako Ruthardové z Malešova (1403). V letech 1411 – 1417 tvrz vlastnil Martin Kladný z Těchlovic. Za husitských válek se tato tvrz stala centrem dění hned několikrát. Poprvé v listopadu 1421, kdy ji dobyl husitský hejtman Jan Hvězda z Vícemilic a podruhé v červnu 1424 zde Jan Žižka z Trocnova porazil v památné

bitvě pražany. Tehdy tvrz patřila jednomu z husitských hejtmanů, Benešovi z Hustiřan a Mokrovous, který se později přidal k Panské jednotě a v bitvě u Lipan již bojoval v jejích řadách. Jeho potomci vlastnili tvrz až do období kolem roku 1515. Tehdy tvrz získal Jiří Háša z Újezda, jehož dcera se vdala do rodu Salavů z Lípy. Ti Malešovskou tvrz prodali roku 1576 Jiřímu Voděradskému z Hrušova, který neblaze proslul jako lichvář, jeho majetek byl zkonfiskován a on sám roku 1580 popraven. Malešov byl jako majetek královské komory zastavován až do roku 1661, kdy jej koupil spolu s dalšími majetky říšský hrabě Jan Špork. Rozhodl se z Malešova vytvořit sídlo svého rodu, ale nesídlil již ve staré tvrzi, ale v nově zbudovaném zámku v Roztěži. Od té doby byla tvrz používána jako hospodářské a správní centrum panství, což se nezměnila ani za dalších majitelů panství, kterými byli Halleweilové, Bredové a Ostein–Dahlbergové, jejichž znak je nad vstupními dveřmi do kostela na Malešovském náměstí. Tvrz sloužila jako sídlo panských úředníků a její věž byla přestavěna na sýpku. V průběhu 19. a 20. století objekt chátral až do doby, kdy jej koupil její současný vlastník. Tvrz Malešov stojí na vyvýšené skalnaté terase nad údolím říčky Vrchlice, která v současné době u Malešova tvoří vodní nádrž Vrchlice. Přístup k centrálnímu objektu tvrze, který tvoří mohutná hranolová obytná věž, stojící volně v nádvoří je od severu. V minulosti zde byl ve skále vylámaný příkop, který je v současné době zasypán. Západní a jižní strana areálu je omezena kamennou hradbou s parkánem a dvěma bastiony. K věžové tvrzi na severní straně přiléhá novodobá sýpka z 19. století. Tvrz po dobu letní sezony žije, pořádají se zde různé akce, ale v době naší návštěvy zde bohužel nikdo nebyl, takže jsme se k budově tvrze nedostali.

Devět kilometrů severozápadně od Malešova leží městečko Suchdol. V něm se nacházel další ze zajímavých objektů, který jsme se rozhodli letos navštívit. Zámek v Suchdole (GPS: 49°57'11.503"N, 15°9'58.59"E) je postaven na místě, kde původně stávala vodní tvrz. Původní vodní příkop zde bylo možno vidět ještě v roce 1738. Písemně je ves poprvé doložena již v polovině 13. století. Tvrz však vznikla o sto let později a jejím stavitelem byl pravděpodobně některý z kutnohorských měšťanů. Poprvé je písemně doložena k roku 1402, kdy byla v majetku měšťana Petra Piška, který byl na straně krále Václava IV. a obléhalo ji vojsko krále Zikmunda. Rod Pišků držel suchdolskou tvrz až do poloviny husitských válek a poté se majitelé často střídali. Roku 1530 tvrz od Jana Pařízka z Pařízku koupili Popelové z Vesce. Tento rod pravděpodobně provedl rozsáhlou přestavbu staré gotické tvrze na renesanční zámek. Náročnou přestavbou se ale rod zadlužil a musel zámek roku 1571 prodat. Dalším majitelem objektu byl Jiří Voděradský z Hrušova. V průběhu 30ti leté války Suchdol a okolí sužovaly nájezdy jak císařských vojsk, tak roku 1639 i Švédy. Nový majitel, Jindřich Volf Berka z Dubé, který jej získal roku 1647 musel přistoupit k poměrně nákladné opravě. A vzhledem k tomu, že měl v držení i Malešov, obě panství spojil a tak význam suchdolského zámku klesl. Centrem samostatného panství se opět stal až roku 1738. To jej od Karla Jáchyma Bredy koupil pražský univerzitní profesor Václav Neumann z Puchholce. Ještě tehdy byl zámek popisován jako „kammenné, do čtyřhranu stavěné budovy, kryté šindelem a chráněné vodním příkopem“. Nový majitel nechal zasypat vodní příkopy a zřídit zdí obehnanou zahradu, srovnat jednotlivá křídla do stejné výšky a zakrýt je barokní valbovou střechou a znovu vybavit některé místnosti. Další změna majitele se udála v roce 1776, kdy jej rod Dahlberg-Osteinové znovu spojil s malešovským panstvím. Zámecká budova byla využívána jako cukrovar a ještě později bylo zbořeno severozápadní křídlo a v jeho místech postaven kravín. Toto období skončilo první pozemkovou reformou v roce 1925, kdy zámek získala obec a zmíněný kravín byl přestavěn na sokolovnu. Od té doby do dneška zůstal zámek ve vlastnictví obce. Zámek je pravidelná čtyřkřídlová budova se sgrafitovou výzdobou a několika zajímavými renesančními ostěními oken. Na severní straně se dochovalo také zajímavé kamenné ostění dveří.

Další zastávkou na naší cestě byl zámek Pašinka, který se nachází na dohled od Kolína (GPS: 49°59'50.694"N, 15°11'12.273"E). První písemná zmínka o tvrzi, která se tehdy jmenovala Pašiněves, se v historických pramenech datuje rokem 1414. Tehdy ji koupil Jan ze

Smržova od kolínského měšťana Mikuláše Hamra. Doloženo to písemně není, ale předpokládá se, že právě tento kolínský měšťan tvrz postavil. Poté patřila tvrz pánům z Mirovic a někdy před koncem století ještě Janovi z Trojanovic. Po celé 16. a 17. století, až do roku 1693 zde žili Kasaličtí z Kaštic, od nich Pašinku koupil Vilém Arnošt Nigroni z Riesenbachu. Za jeho vlastnictví došlo k barokní přestavbě

starého sídla a k přístavbě nové obytné budovy. Zároveň s touto přestavbou byl založen park. V roce 1712 zakoupil Pašinku Leopold Věžník z Věžník, který ji připojil k ratbořskému panství. Od té doby nebyla tvrz na čas využívána jako panské sídlo. Toto období trvalo do roku 1885. Tehdy ji od majitelky ratbořského velkostatku Terezie Pecingárové z Bydžína koupili kolínští měšťané Václav a Jan Radimští. Vzhledem k tomu, že sídlo se delší dobu neužívalo, tito majitelé provedli poslední klasicistní úpravy záměčku a jejich rodina zde žila až do roku 1950. Poté záměček vlastnil stát. Tvrz a záměček poté spravovalo MNV, které ji využívalo pro bytové a hospodářské účely. Roku 1981 získala památku Tesla Kolín, která zde zřídila internát svého odborného učiliště. Po roce 1989 byl objekt nějakou dobu bez využití, ale poté byla tvrz v restituci navracena rodině Fragnerových – potomkům jedné z rodinných větví původních majitelů. Byla zde zřízena výroba cukrových bonbónů „Fialky“ z období 1. republiky, která trvala až do roku 1996, kdy byla výroba ukončena. V roce 2004 koupila tvrz Antonie Hohlová. Nová majitelka opravila zpustlé barokní křídlo a tvrz uzpůsobila k trvalému obývání. V roce 2007 přikoupila nová majitelka i opuštěný přilehlý statek, který v minulosti tvořil hospodářské zázemí tvrze. Z původní tvrze se dochovala především třípatrová věž čtvercového půdorysu o rozměrech 9×9 metrů. Věž je vybudována z lomového kamene a kryta barokní lucernovitou střechou. Místnosti v interiéru věže jsou sklenuté pozdně gotickou klenbou, přízemí je od severu přístupno samostatným vchodem s pozdně gotickým ostěním. K východní straně věže je připojena jednopatrová barokní budova krytá valbovou střechou, v prvním patře propojena s věží. K tomuto objektu se váže událost z 18. století. Tehdy byl krátce na nedobrovolné návštěvě zámku velitel Pandurů plukovník baron von Trenck. Byl raněn koulí vystřelenou z pruského děla, která mu přerazila levou nohu. Stalo se to dne 14. listopadu 1744. Na zámku byl ale pouze několik dní, poté byl převezen do Znojma. Tam se podrobil řadě bolestivých operací a nakonec se uzdravil.

Naše další cesta se stočila na západ, kde jsme po 6 kilometrech zastavili před objektem, kterou byla tvrz v Lošanech (GPS : 49°59'55.918"N, 15°7'26.454"E). Stavitelem původní třípatrové kamenné věžové tvrze byl ve druhé polovině 14. století pravděpodobně kutnohorský měšťan Vavřinec Číšník. V roce 1410 získal Lošany zakladatel zemanské rodiny

Alderů z Lošan. Tento rod vlastnil tvrz 68 let. V roce 1478 koupil Lošany Jan Čabelický ze Soutic, který nechal zvýšit věž tvrze o jedno patro a ukončit ji střechou. Brzy po roce 1513 prodali Čabeličti zadlužený lošanský statek městu Kutná Hora, v jehož vlastnictví tvrz zůstala až do roku 1918. Město ve druhé polovině 16. století vystavělo na jižní straně věže, renesanční zámek. Věž tvrze byla v průběhu věku několikrát postižena požárem. Naštěstí byla používána jako skladiště, což bylo vždy důvodem její opravy. V roce 2002 koupila zanedbanou tvrz rodina Heldenburg. Noví majitelé nechali ještě v témže roce zastřešit věž novou střechou krytou šindelem a na podzim roku 2007 zahájili zastřešení a postupnou konzervaci zdiva obytného domu tvrze. Lošanská tvrz byla původně vodní tvrzí, jejíž dnes již zaniklé příkopy se plnily z rybníka, který se rozprostíral v prostoru před jižním průčelím mladší obytné budovy tvrze; rybník dnes připomíná pouze mělká prohlubeň zarostlá stromy. Současní majitelé tvrze plánují po dokončení oprav její zpřístupnění a otevření muzea o historii památky.

Z Lošan jsme pokračovali dále k severovýchodu k tvrzi Hradenín (GPS: 50°1'46.214"N, 15°2'37.223"E). První písemná zmínka o Hradeníně pochází z roku 1295, kdy byla ves v majetku zeman Předoty z Hradenína. On také postavil na nevysoké skalnaté terase nad potokem Blinka tvrz. Jeho následovníkem byl Mikuláš Písek z Hradenína, původně bohatý kutnohorský měšťan, který v roce 1398 starou tvrz přestavěl. I tato tvrz byla původně vodní tvrzí, z jedné strany chráněná rybníkem a okolo tvrze byl ve skále vylámán příkop, plněný

vodou z potoka. Celý areál tvrze byl obehnán hradbou, před kterou byl navršen obranný val. V roce 1409 byl vlastníkem Hradenína Reinhard z Mühlhausenu. V roce 1437 na tvrz vznesl nárok císař Zikmund, to určitě svědčí o významu a výstavnosti objektu. Dalším z vlastníků tvrze byl od roku 1483 Mikuláš Dax z Hammerštejna. Ten přistoupil k přestavbě tvrze v gotickém stylu. Součástí přestavby bylo zpevnění obranných prvků tvrze, příkop byl vyzděn a také byl vylepšen systém v napájení příkopu vodou. Na západní straně byla vstupní brána opevněna polygonální baštou a samozřejmě byla upravena a modernizována i samotná obytná věž, o čemž svědčí množství pozdně gotických detailů (portály, ostění). Obytné prostory se nacházely v prvním a druhém patře věže, ve třetím patře byla zřízena hradní kaple, o čemž svědčí dvojice hrotitých gotických oken ve východní stěně. Další úpravy byly provedeny až

pozdějšími vlastníky tvrze kolem roku 1600. Za dobu vlastnictví Nečanskými z Minic došlo k rozšíření tvrze o renesanční palác přiléhající k bráně. Následně při prodeji v roce 1606 byl Hradenín dokonce označen jako hrad. Další z majitelů, Jiří Viktor z Valdštejna připojil Hradenín k panství Komorní Hrádek. Tvrz byla i nadále využívána k obytným a hospodářským účelům. Toto období skončilo rokem 1869, po něm byla tvrz změněna na

hospodářskou usedlost. Při této změně byl zbořen renesanční palác, zavezena část příkopů a věž změněna v sýpku. V roce 1985 bylo pristoupeno k archeologickému průzkumu, při kterém byl vyčištěn příkop a k záchranným pracím. V roce 1993 byl objekt vydán v restitucích a od té doby chátrá. Z tvrze se do dnešních dnů dochovala velice zajímavá, 24 metrů vysoká hranolová věž z lomového kamene a bosovanými nárožími, dále ve skále vylámaný a částečně vyzděný příkop s hradbou a parkánem na severní a západní straně, včetně polygonální bašty. Pro dokreslení jak dramatickou změnu může doznat památka za přibližně 150 let jsem na minulou a tuto stránku umístil jednak kresbu hradeňské tvrze od Bedřicha Wachsmanna z roku 1869 a fotografii, kterou jsem pořídil při naší zastávce u této historické památky.

Z Hradenína jsme se přesunuli k dalšímu objektu, který se nachází v nedaleké Klášterní Skalici (GPS: 50°1'24.741"N, 14°59'6.125"E). Ves Skalice se poprvé v písemných materiálech připomíná v roce 1345 v souvislosti s Adolfem ze Skalice. Tato ves byla v roce 1357 vybrána Děťřichem z Portic, proboštem vyšehradským a kancléřem císaře Karla IV. pro založení nejmladšího cistersiáckého kláštera v Čechách. Klášter měl název At Graciam beatae Virginis a položení základního kamene dne 13.října 1357 se dokonce zúčastnil i sám Karel IV. spolu s olomouckým biskupem Janem Očkem z Vlašimi. Řeholníci spolu s opatem Mikulášem sem přišli ze Sedlce, plánovalo se, že jich bude celkem 50. Stavba kláštera zdárně postupovala i za vlády Václava IV., který stavbu finančně podporoval, jak dokládá listina z 8.listopadu 1400. Na stavbě se podílel dokonce i Matyáš z Arrasu, který byl uvolněn ze stavby chrámu sv. Víta po příchodu Petra Parléře. V té době byl vybudován impozantní chrám Milostné Panny Marie. V dubnu roku 1421 byl celý areál kláštera zničen husity. Za

panování krále Jiřího z Poděbrad byl zbořený klášter zastaven Janu z Vojslavic. Vilém Zub z Landštejna nechal v roce 1481 klášter obnovit a dosadit sem opět řeholníky ze Sedlce, kteří celý původní majetek převzali pro církev. Z důvodu hospodářských problémů ale klášter v roce 1533 podruhé zanikl a budovy již nebyly opravovány. Podruhé byl klášter obnoven v roce 1690, tentokrát z iniciativy sedleckého opata Jindřicha Snopka. Protože původní klášterní budovy již nebylo možné opravit, byl postaven z jejich zbytků prostý dvoukřídlý konvent, na který navazovala na jižní straně barokní kaple Zvěstování P. Marie, sklenutá křížem do pásů a vyzdobená ornamentální malbou. Kaple byla vystavěna v části bývalého chrámu s využitím původních zdí presbytáře. Klášter ale existoval pouze do josefinských reforem, kdy byl klášter v roce 1783 definitivně zrušen. Areál koupil v roce 1819 měšťan Jiří Dörfel, který z nevyužívaných budov upravil zámek, bývalá klášterní kaple se stala kaplí zámeckou. Dörfelův zeť Antonín Leder zámek s dvorem prodal v roce 1872 Janovi II. z Lichtenštejna. Za něj byl zámek přestavěn do dnešní podoby.

Další naše cesta vedla jihozápadním směrem, do města Zásmyky, kde jsme se rozhodli navštívit místní zámek (GPS: 49°57'14.51"N, 15°1'39.566"E). První písemná zmínka o obci Zásmyky je datována rokem 1285. Tehdejším majitelem tvrze, která tu stála byl Sulislav ze Zásmyk, který je uváděn jako „kuchmistr“ manželky krále Václav II., královny Guty. Část tehdejší tvrze je dokonce zachována v objektu zámku. Páni ze Zásmyk zde sídlili do konce 15.století. Dalším majitelem tvrze a panství se roku 1533 stal hejtman Kouřimského kraje Adam z Říčan a přestavěl ji na zámek. Zámek měl čtvercový půdorys s vnitřním nádvořím a otevřenými arkádami. Tehdy bylo v zámku i divadlo a Zásmyky byly povýšeny na město.

Jeho syn ale majetek zadlužil a nakonec jej musel roku 1583 prodat karlštejnskému purkrabímu Janu Kinskému z Vchynic. V průběhu třicetileté války bylo město, zámek i okolní vesnice mnohokrát zpustošeny, v tomto období zahynulo 60 % obyvatelstva

zásmuckého panství. Po třicetileté válce koupil zásmucké panství v roce 1636 Václav Michna z Vacínova ale již v roce 1637 se jejím vlastníkem stal Janu Rudolfu ze Šternberka. Jeho syn Adolf Vratislav, nejvyšší purkrabí království českého, přestavěl zámek v duchu raného baroka a zvýšil jej o věž. V místech bývalého opevnění zřídil park, hospodářské budovy s mohutnou věží a vstupním portálem s rodovým znakem. Zámek byl opraven za Františka Josefa ze Šternberka na počátku 19.století. Částečně byly zazděny nádvorní arkády, obnoveny fasády, zámecká věž byla nově zakončena cimbuřím. Vstupní zámecká brána byla nově zakončena kamenným zábradlím. Při posledních úpravách zámku, které byly prováděny v letech 1903 – 1908 za Leopolda ze Šternberka byly zmodernizovány zámecké interiéry, opraveny střechy, fasády a zámecká věž dostala opět původní stanové zastřešení. Za II. světové války, během německé okupace, byla od roku 1942 na celé panství uvalena „nucená správa“, protože Leopold Šternberk odmítl přijmout německé státní občanství, a

v zásmuckém zámku byl umístěn archiv zbraní SS. Po válce v roce 1945 byl sice majetek Šternberkům vrácen, ale již roku 1948 jim bylo panství znárodněno. Zásmucký zámek byl v roce 1949 předán čs. armádě, která zde umístila sklady chemické jednotky. V důsledku neobjasněné nedbalosti vznikl v roce 1982 požár ve velkém sále, který se vinou organizačních zmatků rozšířil po celém severovýchodním křídle budovy. Vyhořelý zámek zůstal neopraven a dále chátral až do roku 1992, kdy jej restituovala dědička šternberského panství, Diana Šternberková, dcera Leopolda Šternberka. V zámku se dochovaly gotické klenby a portály, v jeho sousedství pak velké renesanční konírna, barokní umělá jeskyně – grotta z roku 1700, park a bývalá obora s rybníky. Na západní straně je zachována část středověkého opevnění s parkánem. Na náměstí před zámkem je zajímavá barokní

pískovcová socha z roku 1717 se zbytky polychromie. Postavena byla nákladem hraběte Františka Damiána ze Šternberka a jeho manželky Marie Josefíny z Trautmannsdorfu, jak dokládají znaky na soklu.

Posledním objektem, u kterého jsme se na své cestě zastavili byla tvrz v obci Malotice (GPS: 49°57'51.036"N, 14°58'30.051"E). Ves Malotice je poprvé připomínána v písemných pramenech v roce 1295, kdy zde měl majetek Sláva z Malotic. Tento vladyka je doložen jako svědek při vyměřování hranic Rataj nad Sázavou. Staviteli tvrze ale byli pravděpodobně bohatí kutnohorští měšťané František Gyser a Martin Puš. Stalo se to pravděpodobně v 80 letech 14.století, protože stavebně a typově původní tvrz tomuto období odpovídá. Dalším majitelem tvrze byl Jakub z Doubravice v letech 1400 — 1410, kterého vystřídal v držení tvrze Jindřich Rohlík z Trhlavy. Za jeho vlastnictví, v roce 1412, je poprvé tvrz v listinách

zmíněna. Po Jindřichu Rohlíkovi tvrz změnila několikrát majitele až ji roku 1557 získali Zdislav a Karel Říčanští z Říčan, majitelé zásmuckého panství. Malotice byly spojeny se Zásmukami a tvrz přestala sloužit jako panské sídlo. I nadále však byla udržována v dobrém stavu a sloužila jako byt hospodářského úředníka. Tvrz zpusťla až v období třicetileté války. Zpusťlá tvrz je popsána v popisu zásmuckého panství z roku 1648. Z tvrže tehdy stála jen nezastřešená věž, v místech ostatních budov tvrže i přilehlého dvora zbyla jen hromada kamení, porostlá křovím. K částečné opravě tvrže přistoupil až Adolf Vratislav ze Šternberka v druhé polovině 17. století, kdy byla tvrz zčásti opravena, věž znovu zastřešena a spolu s bývalou obytnou budovou použita pro hospodářské potřeby obnoveného malotického dvora. Později byl areál tvrže ještě několikrát upravován a modernizován, takže dodnes se v původní podobě zachovala pouze věž. Majetkem Šternberků zůstala tvrz jako součást dvora až do roku 1924, kdy při první pozemkové reformě připadla zbytkovému velkostatku. Pro hospodářské účely byla využívána až do 90. let 20. století, od roku 1994 je po zrušení zemědělského družstva areál tvrže opuštěn, budovy nejsou nijak využívány a postupně chátrají. Z původní tvrže se do dnešních dnů dochovala jenom dvoupatrová gotická hranolová věž z lomového kamene, jejíž místnost v přízemí je přístupná hrotitým gotickým portálem. Malotická tvrz je vzácným příkladem gotické vodní tvrže ve středočeské oblasti a řadí se tak k nejvýznamnějším památkám svého druhu na Kolínsku.

Při výběru jednotlivých zastávek vycházel pan Milec, jehož zásluhou se tento výlet uskutečnil, z toho, aby nám mohl ukázat zajímavé stavby, jichž se v Jihočeském kraji mnoho nedochovalo – vodní věžové tvrže. Také jsme při svém putování po Kolínsku mohli vidět jak je možno se o památky starat – markantní rozdíl je vidět hlavně mezi objekty jejichž majitelé mají o vzkříšení památek zájem, jako například tvrz v Malešově a zámky v Zásmukách a Pašince, a objekty, které nadále chátrají. Do druhé skupiny je možno zařadit tvrže v Maloticích a Hradeníně. Při jednotlivých zastávkách mne osobně potěšilo, že zde jsou instalovány informační tabule „Tajuplná místa podlipanska“ popisující stručnou historii objektu a pověsti, které se k místu vztahují. To se v našem případě týkalo Hradenína, Klášterní Skalice a Zásmuk. Myslím si, že by si ostatní kulturní památky, u nichž jsme se na své cestě zastavili, zasloužili stejnou pozornost jako výše jmenované. Může to být třeba námět k zamyšlení pro zastupitele našeho kraje.

Prameny a literatura:

<i>kolektiv autorů</i>	<i>Hrady, zámky a tvrže v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, východní Čechy, Svoboda Praha, 1986</i>
<i>August Sedláček</i>	<i>Hrady, zámky a tvrže království Českého, ARGO Praha 1995</i>
<i>Milan Mysliveček</i>	<i>Místopisný obrázkový atlas aneb Krasohled Český, Chvojko nakladatelství Praha, 2001</i>
<i>Milan Mysliveček Ludmila Koubová Františka Vrbenská</i>	<i>Čas hradů v Čechách, Horizont Praha, 1995</i>
	www.cestyapamatky.cz
	www.hrady.cz
	www.hrady-zamky-tvrze.cz

O událostech pozdního podzimu roku 1918 na Kaplicku už bylo napsáno mnohé. Takřka vždy šlo o vyličení událostí, které bezprostředně souvisely s obsazením Kaplice a okolí československým vojskem v prvních prosincových dnech, kdy došlo k ustavení suverénní československé státní moci na území, jehož německé obyvatelstvo se pod vlivem událostí v sousedním Rakousku nehodlalo smířit s tím, že příhraniční území Kaplicka (stejně tak i Volarska a Prachaticka) nebude součástí ve Vídni zamýšleného státního celku Deutschösterreich. Povětšinou bývalí vojáci rakousko-uherské císařské armády, kteří pocházeli z kraje, pod vlivem několika silně nacionalisticky a proněmecky smýšlejících důstojníků vytvořili skupiny tzv. Volkswehru – lidové stráže, které měly udržet polovojenskou silou část území v područí rakouské vídeňské vlády a zajistit ho jako budoucí součást nového rakouského státu v co nejrozsáhlejší území. Na Kaplicku se pohybovalo v tu dobu kolem 1600 příslušníků Volkswehru. Když byl v polovině listopadu v Kaplici zatčen a do Lince internován na pokyn již dříve odvolaného (rakouského) okresního hejtmána Josefa Schöbela pražskou vládou jmenovaný emisar Benno Castellini a Němci odmítli i nadále být vůči ČSR loajální, došlo k silovému řešení.

K tomu byly použity setniny (roty) 1. československého pěšího pluku sídlícího posádkou v Českých Budějovicích. Šlo o útvar, který se vrátil počátkem listopadu z Mostu nad Litavou

(Bruck an der Leitha, též Királyhida) a který byl v bývalé rakousko-uherské armádě označován jako c.k. pěší pluk č.91. Jeho převážně čeští příslušníci se po příjezdu do Č.Budějovic dali k dispozici představitelům československého státu ve městě. Z iniciativy setníka Václava Urbana byl pluk přeorganizován a důstojnictvo si do svého čela jako prvního velitele zvolilo hejtmána (kapitána) Čeňka (Vincence) Sagnera. Možná se bude někomu zdát volba velitele jako pro armádu věc nepatřičná, ale v době prudkých revolučních zvratů, kdy se německá část pluku rozešla domů (lze říci, že přímo uprchla a z hlediska tehdy platných vojenských řádů šlo de facto o dezerci) čeští příslušníci prokázali mimořádnou disciplínu a vlasteneckou povinnost a dali se novému státu k dispozici. Při výběru velitele, aniž o tom věděli, použili způsob (volbu) stejně, jako to činili ve stejnou dobu českoslovenští legionáři v Rusku.

O životě čtyřiatřicetiletého velitele Čeňka Sagnera, který byl po otci Janovi – železničním úředníkovi částečný Němec a po matce Josefě Čech (byla rozená Macháčková a její otec byl hostinským) by se dalo popsat dost dalších řádků, ale přímo by to nesouviselo s jeho podílem na osvobozovací misi československých vojáků v Pošumaví. Rodák ze Zámrsku u Vysokého Mýta zasvětil svůj život po skončení měšťanské školy a reálky vojenské kariéře (od roku 1907). Celou první

světovou válku (až na dobu, kdy se léčil ze zranění a nemoci) prožil na východní (ruské) a italské frontě.

Ačkoli velitelský sbor rakouských pluků byl obvykle složen z německých důstojníků, existovaly řídce výjimky a jednou z nich byl právě Sagner. Češi, kteří pod ním sloužili ve svých poválečných vzpomínkách hodnotili jeho vystupování až překvapivě dobře. Nadporučík v záloze František Čejka ze Sázavy o Sagnerovi uvedl: „*Netajil se tím, že je Čechem. Pro své rázné vystupování během války na ruské frontě byl do bývalého c.k. pluku 91 takřka vyštván (asi v roce 1916)*“.

Další vojáci pluku – npor. Fr. Svoboda z Michle, vojín Josef Mašek z Plzně, npor. Josef Maurenc, npor. Alexander Štěpánek z Netolic, Václav Bartuška z Všemyslic na Vltavotýnsku a další, se o Sagnerovi vyslovovali obdobně. Zvláště přesně Sagnerovo chování popsal František Váňa z Č. Budějovic, když ve svém hodnocení napsal: „*Sagner nezapíral češství. Se mnou, který jsem dobře německy neuměl, mluvil při služebních hlášeních vždy česky.*“ Jak doložili jiní vojáci pluku, toto Sagnerovi zazlival především Němec npor. Petschauer, který dal údajně také podnět z Sagnerovu vyloučení z pluku. Válečné události to ovšem neumožnily a Sagner se stal časem i nositelem několika válečných vyznamenání, mimo jiné i medaile „Signum laudis“.

Údajů Vašich bude použito důvěrně.

Jmenovaný Vás ^{udává}~~neudává~~ za svědka pro svou spolehlivost v ohledu národnostním.

Spis zpět. 5/X-19

Plukovní velitelství.

Hlásím

as 1.) Jmenovaný vystupoval vždy jako Čech.
ad 2.) Nikdy se neprohřešil proti češství.
ad 3.) S mužstvem nakládal vždy dobře.

Bližší informace mohou podat jak sbor důstojnický tak i mužstvo našeho pluku, zejména nadp. Kolář, nadp. Plašil a nadp. Štěpánek Alexander z Netolic.

Na doklad hořejších tvrzení udávám následující:

Stožím pod setníkem Sagnerem od 1. října 1913, od jednoročního dobrovolníka až po nadp., tedy rok před válkou a celou válku. Jelikož mám v Srbsku blízké příbuzné, byl jsem o srbských poměrech již před válkou poněkud informován a mluvili jsme spolu v dubnu 1914 zcela otevřeně o příští válce proti Srbsku a sním spojenému Rusku, zejména o špatném pro Rakousko konci jejím a o působení srbských komitů proti Rakousku - tuto důvěrnost bych si byl nedovolil vůči nějakému Němci nebo Rakušáku.

ARCHIVNÍ ODDĚLENÍ
C.S.R.
ARCHIVU

Se Sagnerovým chováním v době války nekoresponduje vůbec pohled Jaroslava Haška, který na hejtmanově postavě vykreslil ve slavném Švejkovi prototyp tupého, drilu oddaného rakouského oficíra. Berme to tak, že Hašek si dokázal vymýšlet a fabulovat postavy i děj velice zdařile. Je ovšem pravděpodobné, že „marškumpačka“ (pochodový prapor) z Budějovic na frontu v roce 1915 jak je popsána v knize se konala pod dohledem Sagnerovým. On byl totiž v tu dobu jako nadporučík u třetího praporu 91. pluku pobočníkem velitele.

Někteří autoři zpochybnili již dříve ve svých pojednáních velitelskou účast Čenka Sagnera na „operaci Kaplice“ 2. až 4. prosince 1918. Vycházeli zřejmě z toho, že první část vojenských akcí na jihu Čech realizovaly setniny pluku, které byly podřízeny setníku Václavu Urbanovi, ačkoli rozkaz k nim vydal Sagner. Pochybnosti o Sagnerově osobní účasti na operaci posílil o řadu let později rovněž spisovatel Ladislav Stehlík, který v Zemi zamyšlené (vydání z roku 1956) dokonce uvedl, že kaplickou vojenskou misi řídil nadporučík Rudolf Lukáš (jinak ale také historická postava – pozn. autora).

Jisté je, že Urbanovci se 2. prosince večer připojili (po návratu z operace na Volarsku) v Rožnově u Č. Budějovic k vojenskému vlaku, v němž jel ke Kaplici štáb 1. pluku. Na nádraží ve Stříteži vlak kolem čtvrté hodiny ranní v úterý 3. prosince zastavil a po vystoupení, na Sagnerův rozkaz, setniny důstojníků Pavla, Laciny a Macháčka v podřízenosti setníka Vicariho provedly obsazení Kaplice. Rychlost a utajení celé akce překvapilo kaplické volkswehry natolik, že už v poledne bylo samo město volné. Přispěly k tomu nepochybně dvě okolnosti. Jednak to, že den předtím provedl němčinu dobře ovládající setník Jindřich Kniha (pozdější plukovník 29. pluku v J. Hradci) v civilním oděvu průzkum situace v Kaplici (byl vyslán osobně Sagnerem) a jednak skutečnost, že šest polních děl, která z „vršků kolem Kaplice vypálila na věž kostela a jinam 29 šrapnelů“. Obránci uprchli i s velitelem - rakouským nadporučíkem Blättenbauerem (údajně pocházel z Rychnova nad Malší) do Rakouska, stejně tak jako jejich hejtman (od bývalého 91. pluku) Glanz.

Za zmínku stojí i rozpor v počtech mrtvých a zraněných při celé akci. Z dodatečně sepsané (1922) německé kroniky Kaplice plyne, že v bojích padl u hřbitnoví zdi strojuvůdce Josef Neubauer a těžce raněn byl vrchní četnický strážmistr Johann Laudon. České dokumenty tato jména nezmiňují a naproti tomu uvádějí jak mrtvého Josefa Wegelbauera. Sagnerův pobočník, desátník pěchoty Josef Trapl z Kremže, ve své osobní vzpomínce uvedl: „*Já jsem ještě se dvěma slyšel při pochodu na Kaplici silné troubení na poplach. Upozornil jsem ho (Sagnera – pozn. autora) na toto troubení, načež on odpověděl, že to nic není. Troubeno bylo ještě vícekrát..... Nás bylo 7 raněných, mezi nimi i já. Kapličtí měli asi 13 zraněných a 7 mrtvých. Tak byla provedena okupace Kaplice 3. prosince 1918.*“

Jistě by bylo zajímavé sledovat jak se v Kaplici vyvíjely události v dalších týdnech a měsících. Jen konstatujme, že 5. prosince 1918 si českoslovenští vojáci „vystřelili“ z volkswehrů tím, že sochu císaře Josefa II. na náměstí oblékli do divadelního kostýmu s deštníkem (z místní ochotnické garderoby) a označili cedulkou „Pojďte sem, já jsem vůdce všech volkswehrů!“ Prvním vojenským velitelem města se stal setník Jindřich Kniha. Sagner se s vojskem vrátil do Č. Budějovic, kde byl celý pluk 6. prosince „*silně pozdravován mnohými občany a provolávána mu sláva.*“

K samotnému Čenku Sagnerovi ještě dodejme, že jeho vojenská kariéra v nové Republice československé, které složil slib věrnosti, netrvala dlouho. Projevila se brzy jeho nedoléčená nemoc z fronty, od roku 1920 již nepůsobil u bojového útvaru a nakonec byl z armády přeložen do výslužby ze zdravotních důvodů v hodnosti kapitána. Krátce se snažil pracovat jako účetní v Brně, ale již 28. června 1924 byl předán do zemského sanatoria pro choromyslné v Praze-Bohnicích. V témže roce byl otec Jan (inspektor státních drah ve výslužbě) určen jeho opatrovníkem a přebíral roční synovu gáži ve výši 11879 korun. Kapitán Čeněk Sagner zemřel jako svobodný 22. června 1927 v bohnickém ústavu a otci bylo vyplaceno pohřebné 2168 Kč.

Nejdříve musím vysvětlit důvod, proč vznikl tento článek. Vlastně se jednalo o důvody dva. Prvním důvodem je sté výročí narození tohoto ryze jihočeského umělce a druhým důvodem je údiv a možná i pocit krivdy z toho, že letošní rok byl představiteli jihočeského kraje vyhlášen rokem Karla Klostermana. Osobně nemám nic proti Klostermanovi, ale vzhledem ke kulatému výročí Ladislava Stehlíka a vzhledem k jeho celoživotnímu zaměření na Jihočeský kraj je pro mne osobně rok 2008 rokem Ladislava Stehlíka.

Poprvé jsem se s dílem Ladislava Stehlíka, rodáka z jihočeských Bělčic setkal při prohlížení a čtení jeho třídílného knihy *Země Zamyšlená*. Toto dílo pro mne do dnešního dne

je inspirací a při psaní svých článků o zajímavých historických památkách našeho regionu z tohoto díla neustále čerpám – ať již z popisu místa, nebo popisu nálady, kterou toto místo v autorově mysli vyvolalo, nebo ilustrací, kterými knihy přímo překypují. Není to sice tak dlouho, co nás tento jistě velice zajímavý příslušník jihočeské kulturní scény opustil, ale osobně si myslím, že by bylo dobré si mistra Stehlíka připomenout.

Narodil se 26. června 1908 v jihočeských Bělčicích, městečku vzdáleném přibližně 10 km severně od Blatné. Jeho tatínkem byl místní krejčí, maminka se starala o malé rodinné hospodářství. Tatínek miloval knihy a na tu dobu měl poměrně rozsáhlou knihovnu. To bylo určitě dobré pro kulturní utváření vnímavého a citlivého Ladislava. Navíc podle pamětí Ladislavova maminka často krásně

zpívala lidové písničky, a také měla velmi ráda poezii. Zážitky z dětství byly asi hlavním důvodem, proč Ladislav po absolvování bělčické základní školy zamířil na Učitelský ústav v Příbrami. Zde se seznámil s mladým horníkem Fráňou Kučerou a tady také vydal své dvě první básnické sbírky – v roce 1930 *Barevné dálky*, věnované výše zmíněnému Fráňovi Kučerovi, a v roce 1931 sbírku *Watteau*, která byla ovlivněna impresionismem a poetismem. Po skončení pedagogického studia působil Ladislav Stehlík jako učitel v malotřídních školách v okolí Bělčic a později se na 15 let usídlil ve škole v Myslívě na Klatovsku. V tomto období, o kterém říkal, že bylo jedním z nejkrásnějších v jeho životě. Zde se narodila jeho dcera Blanka a tady také vzniklo celkem šest básnických sbírek a řada kreseb. Stehlík byl okouzlen tímto krajem, který sám nazýval „krajem kvetoucích trnek“. Ale již v básnické sbírce *Zpěv k zemi*, která byla vydána v roce 1936 se objevuje rozsáhlý cyklus *Z jižních Čech*, který dokládá básníkovu lásku k rodnému kraji.

V Myslívě působil Ladislav Stehlík až do konce války, a po roce 1945 se stěhuje do Prahy, kde učí na školách na Smíchově. Zde také napsal dalších devět básnických sbírek. V tomto období byl Stehlík nejenom uznávaným pedagogem, ale i autorem knih pro děti a mládež. Svými verši doplnil obrázky akademického malíře Aloise Moravce a vzniklo leporelo *Naše řeka*, které bylo vydáno v roce 1955, a podobně vznikly i čtyři díly *Ladových veselých*

učebnic. Ty byly vydány v letech 1976 – 1982. Láska k rodnému kraji ale táhla Stehlíka zpět, proto se do jižních Čech často vracel, navštěvoval zajímavá místa, zastavoval se u hradů, zámků a tvrzí, ale i kostelů, kostelíků a domů sbíral o nich pověsti a historická data, ale také zaznamenával jejich podobu do svého skicáře. V něm se postupně objevovali nejenom krásy jihočeské krajiny, ale i malebné jihočeské vesnice, křížky, boží muka a kapličky v polích, detaily jihočeské lidové architektury, ale i polní nářadí, nebo snopy a panáky z obilí. A tak vlastně vzniklo asi nejznámější dílo Ladislava Stehlíka, které bývá nazýváno „lyricky laděným místopisem jižních Čech“. Původně dvoudílná „Země zamyšlená“ se postupem času rozrostla celkem na tři díly. První vydání knih bylo ještě doplněno ilustracemi Aloise Moravce, před vydání druhým (1957) ale na radu Josefa Lady Stehlík připojil ilustrace vlastní. Toto dílo bylo vydáváno od roku 1947. a v tomto okamžiku bych rád uvedl několik vět, kterými na svého tatínka vzpomínala Blanka Stehlíková v článku „K nedožitým osmdesátinám Ladislava Stehlíka“.

Ladislav Stehlík – Blatná

„Asi bych měla vzpomenout, jak táta chodil „zemí zamyšlenou“. Když jsem byla malá, mohla jsem sledovat hlavně jeho každodenní procházky po blízkém i vzdálenějším okolí. Někdy jsem ho doprovázela. To bylo nejčastěji tehdy, když si vyhlédl zajímavý motiv a šel ho kreslit. Zpočátku kreslival tužkou do malých notýsků, jen občas si vzal velký náčrtník. K větším výpravám po jižních Čechách se táta dostal shodou okolností až ve válečných letech. Oplácel návštěvy svým přátelům, jezdíval za nimi i na jejich letní byty, odkud se chodilo na malířské vlastivědné toulky. Účastnil se i pečlivě a systematicky připravených cest s doktorem technických věd a velkým ctitelem umění Antonínem Křížem. Tehdy už také přišel na myšlenku napsat básnický cestopis krajin, které si tolik zamiloval. Byla to krásná putování pěšinami a polními cestami, od vesnice k vesnici. Táta se každou chvíli zastavil a obdivně obhlížel vlnící se obilí, stromy i malebná stavení, modravé obzory. Vzal skicák a s léty rostoucí pohotovostí nakreslil celek, jindy zase detail, pak přišel blíž, nebo odstoupil do

strany a pochvaloval si , že „odtud je to ještě hezčí“. Za putování jižními Čechami vznikly stovky kreseb a poznámek, které jsou dnes nedocenitelným materiálem o minulosti. Kreslení bylo tátovi druhou pamětí“.

Ladislav Stehlík – Tchořovice

Kromě cest po Zemi zaslíbené Ladislav Stehlík rád cestoval i po zemích okolních, z těchto cest například vznikl cestopis *Slunce v olivách*, vydaný v roce 1972, ale vždy se velice rád vracel domů.

A mimo poezie a cestopisů napsal Ladislav Stehlík také knihy vzpomínek. Z nich jsem také mimo jiné čerpal při psaní tohoto článku. První z nich byla kniha *U Krbu*, která byla vydána v roce 1987. V ní Ladislav Stehlík popisuje svá setkání s nejrůznějšími umělci, se kterými se za svůj pestrý život setkal. Byl mezi nimi malíři, grafici, spisovatelé, básníci, například Josef Lada, Alois Moravec, Josef Hora, Richard Lauda, Karel Štěch, Jaroslav Kvapil, Vlastimil Rada nebo Jan Čarek. Druhá kniha, vydaná Klubem mladých čtenářů a Nakladatelstvím Albatros v roce 1973 a jmenuje se *Dědečku povídej*. Ladislav Stehlík v ní vzpomíná na své dětství v Bělčicích a doplňuje ji kresbami a básničkami. Tuto knihu se mi v letošním roce podařilo po dlouhém hledání konečně získat a to dokonce s mistrovým podpisem.

Přestože od smrti Ladislava Stehlíka (zemřel v Praze 11.9.1987) již uběhlo poměrně mnoho let, jeho dílo je pro nás jihočechy stále živé. Já osobně se neustále vracím k jeho Zemi zamyšlené při hledání inspirace k napsání dalších článků. A v pokoji mi na zdi mistra připomíná jeho obraz *Kestřanských tvrzí*.

Prameny a literatura:

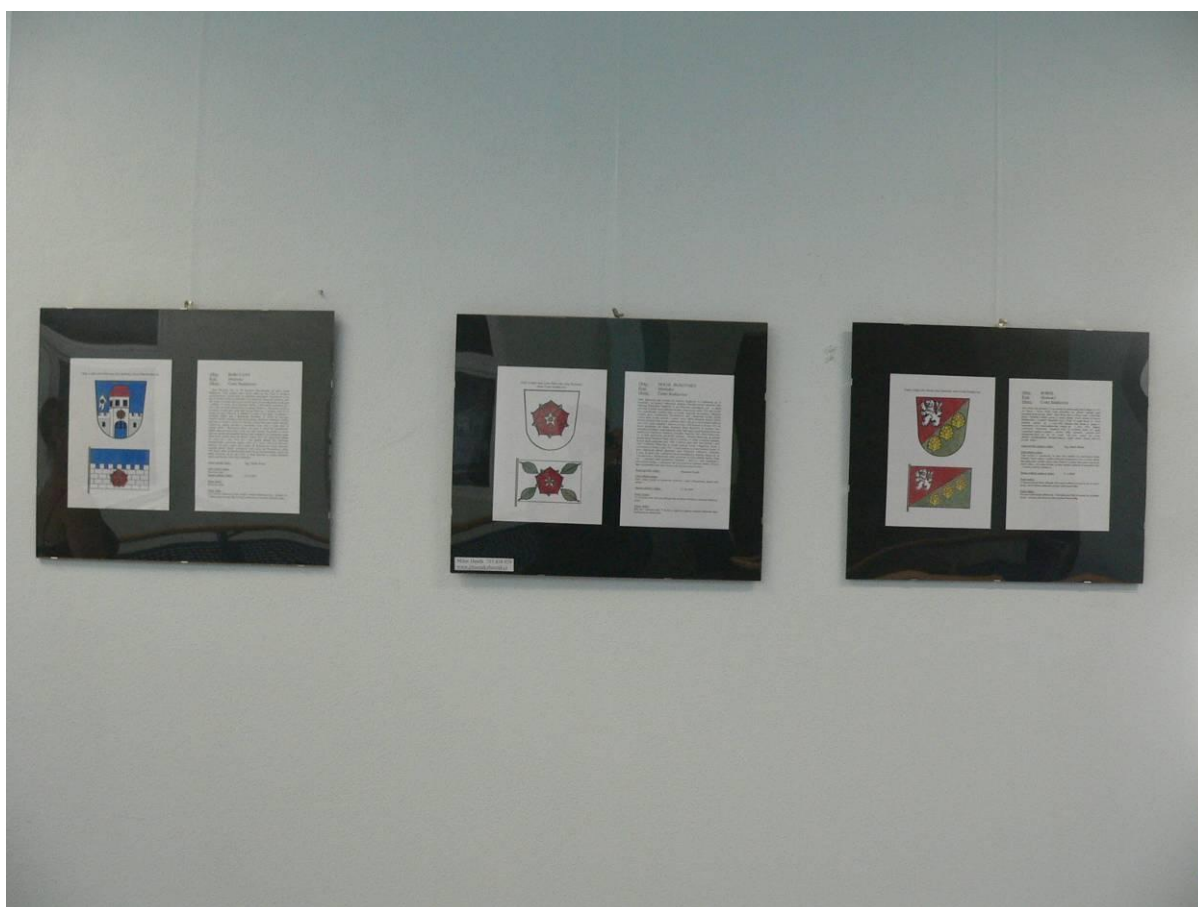
<i>Rudolf Pravda</i>	<i>Básník křišťálové čistoty - Českobudějovické listy 21.8.2002</i>
<i>Blanka Stehlíková</i>	<i>K nedožitým osmdesátinám Ladislava Stehlíka</i>
<i>Ladislav Stehlík</i>	<i>U krbu - Československý spisovatel, Praha 1987</i>
<i>Ladislav Stehlík</i>	<i>Dědečku, povídej - Albatros, Praha 1973</i>

Začátkem měsíce srpna 2008 byla v prostorách Krajského úřadu Jihočeského kraje v ulici U Zimního stadionu, konkrétně ve vestibulu ve druhém a třetím nadzemním podlaží instalována výstava znaků a vlajek obcí a měst okresu České Budějovice. Výstavu jsem uspořádal spolu s Krajským úřadem Jihočeského kraje, konkrétně díky vynikající spolupráci s Bc. Jitkou Stiborovou, pracovnící oddělení kultury a cestovního ruchu, které tímto za spolupráci velice děkuji.

Výstava byla koncipována jako představení obcí okresu České Budějovice z pohledu pomocných věd historických. Na celkem 38 panelech byl představen stejný počet obcí a to jak těch obcí, které svůj znak získaly v dávné minulosti, tak i obcí, které znak a vlajku získaly teprve nedávno. Každý panel obsahoval vedle historických dat i údaje, které se týkají právě udělení znaku a vlajky – datum udělení, údaje o zpracovatelích návrhů a popisy znaků a vlajek. Vzhledem k tomu, že počet obcí v okrese České Budějovice je vyšší než počet vystavených panelů, bohužel se nedostalo na všechny obce. Ale i tak výstava vzbudila až nečekaný ohlas a byla hodnocena velice kladně.

Exponáty po skončení výstavy neskončí v koši, ani nebudou zastrčeny do šuplíku. Veškeré takto vytvořené materiály chci použít jako základ k vytvoření katalogu komunálních symbolů obcí Jihočeského kraje, který bude postupně uveřejněn na webových stránkách.

Pro ty, kteří neměli možnost tuto výstavu navštívit uveřejňuji alespoň fotografii z této výstavy.

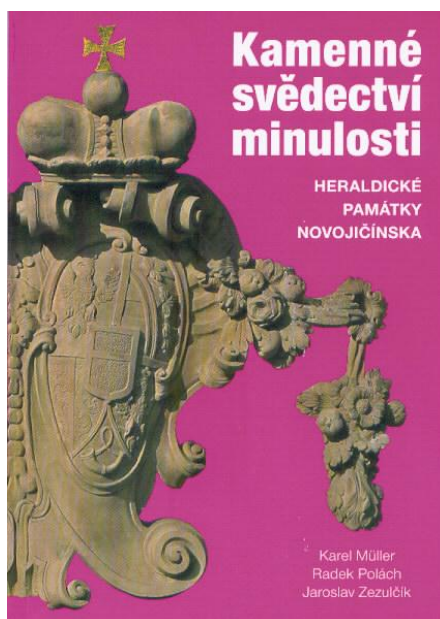
V letošním roce byla nakladatelstvím Libri Praha vydána kniha pánů **Karla Millera, Radka Polácha a Jaroslava Zezulčíka** s názvem **Kamenné svědectví minulosti** s podtitulem **Heraldické památky Novojičínska**. V úvodu knihy se autoři zabývají heraldikou s odkazem na její trvalé uchování v architektuře, hlavně v kameni. To se stalo základem projektu, jehož výstupem je právě tato kniha, která eviduje veškeré heraldické památky okresu Nový Jičín v hranicích let 1960-2006. V úvodu je také popsán postup, jakým se v minulém století tyto památky mapovali. Na projektu se podílelo, kromě autorů této publikace i několik institucí, mezi nimiž bylo Ministerstvo kultury ČR, Moravskoslezský kraj, města okresu Nový Jičín, Biskupství ostravsko-opavské, Muzeum Novojičínska p.o., Národní památkový ústav v Ostravě, Technické muzeum v Brně, Zemský archiv v Opavě a konečně i Nakladatelství LIBRI.

Hlavním obsahem této publikace je katalog heraldických památek řazený abecedně podle jednotlivých obcí okresu. Každá jednotlivá památka obsahuje popis a fotografickou dokumentaci celku, případně detailu znaku. Kromě toho je u každého jednotlivého artefaktu popis současného stavu artefaktu, v případě zničených, nebo značně poškozených artefaktů jsou použity materiály, tj. fotografie, případně nákresy dřívějšího data.

Další částí publikace, protože se vesměs jedná o znaky šlechtických rodů, obsahuje soupis všech šlechtických rodů spojených s Novojičínskem, který kromě základních historických a genealogických údajů obsahuje také popis a vyobrazení znaku rodu z pera heraldika Jiřího Hanáčka.

Poslední část publikace obsahuje místopisný rejstřík obcí okresu Nový Jičín s uvedením jmen v češtině, němčině a latině s uvedením letopočtu, kdy bylo toto označení používáno. To je důležité pro správnou orientaci případných badatelů v listinných materiálech, které jsou uloženy v archivech.

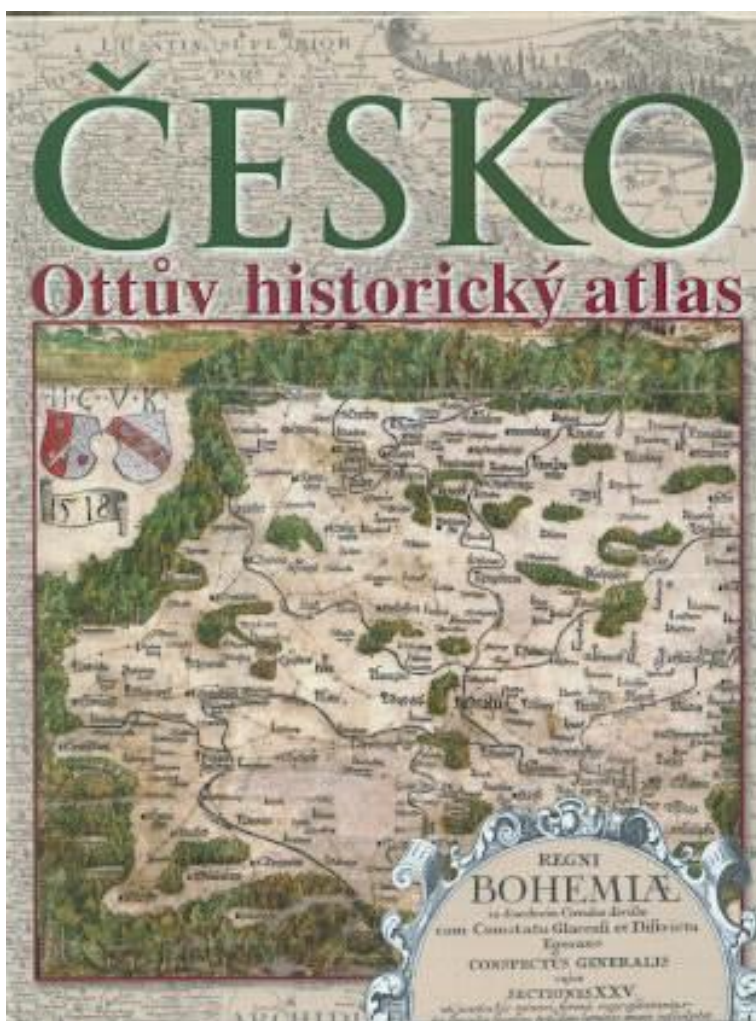
A co říci na závěr? Vzhledem k tomu, že se zabývám šlechtickou heraldikou, mohu za sebe říci, že je škoda, že takových publikací, jako je tato není více. Při svých toulkách po vlastech Českých, Moravských a Slezských jsem mnohdy ani nevěděl, že některé z těchto památek jsou v mnou právě navštívené lokalitě. Doufejme tedy, že organizace podobného typu, jako ty, které se podíleli na vzniku této dnes představované najdou v ní inspiraci a podobný soupis vznikne postupně v každém z okresů naší vlasti. Vydání „Kamenného svědectví minulosti“ je určitě výborným začátkem a návodem na vznik dalších stejně, nebo podobně koncipovaných děl.

Další publikací, která byla u nás vydána a má vztah k historii je publikace kolektivu autorů, kterou vydalo Ottovo nakladatelství s.r.o. v Praze v roce 2007. její název je **Česko, Ottův historický atlas**. Pamatuji se, že když jsem navštěvoval základní školu, paní učitelka Koldová, která nám vyprávěla o našich dějinách nám do třídy nosila mapy naší vlasti, které se vztahovaly k právě probírané látce. Po otevření této knihy jsem se tak trochu vrátil do svých mladých let a právě hodiny dějepisu si připomněl.

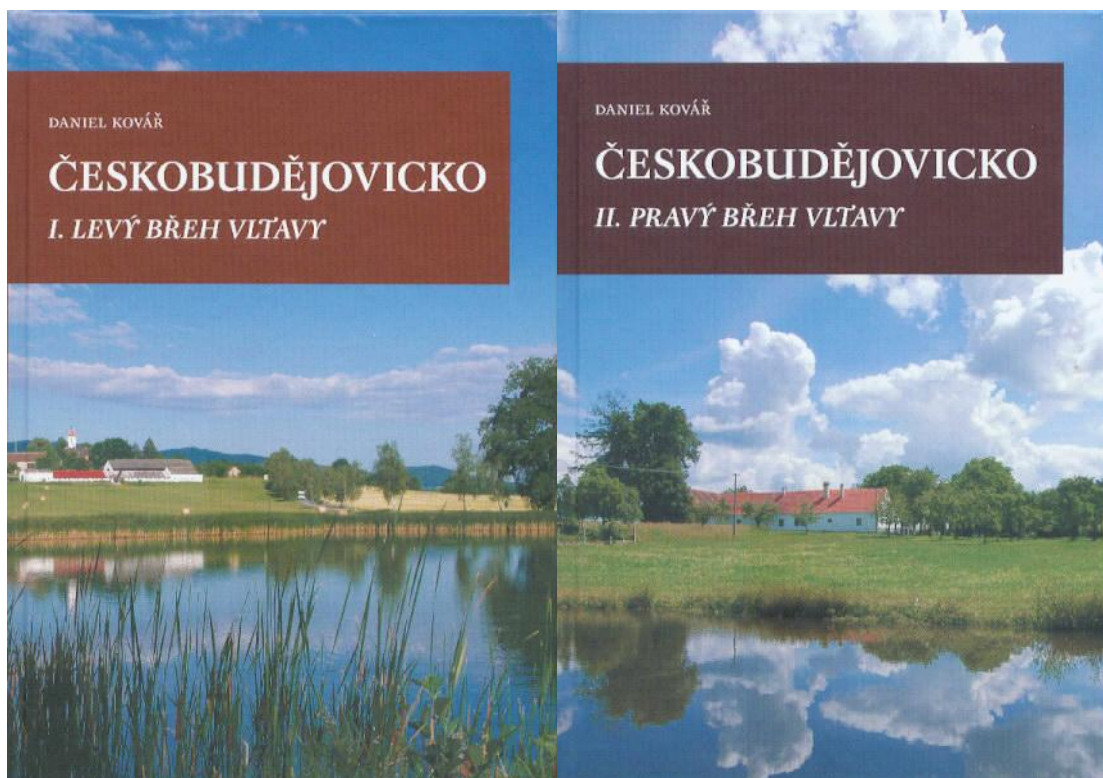
Knih je rozdělena do celkem sedmi kapitol, z nichž každá představuje jednotlivá historická období. Začíná geologickou historií a pokračuje přes Pravěk, středověk, ranný novověk a novověk až k moderním dějinám. Obsahem jednotlivých kapitol ale nejsou pouze mapy, ale i další doplňující informace. Například kapitola, zabývající se středověkem obsahuje nejenom mapy naší vlasti v jednotlivých stoletích, ale i důležité údaje o architektuře, kolonizaci naší vlasti, rozvoji měst, vývoji náboženství v našem království, husitské revoluci, gotických a románských památkách, základech krajského zřízení, vývoji klimatu a dalších zajímavých informací. Najdeme zde i stránky, zabývající se uměním – sochařstvím, malířstvím, hudbou a literaturou. Publikace představuje významná umělecká díla tohoto období. Čtenář po přečtení jednotlivých kapitol získá základní přehled o jednotlivých představovaných obdobích.

Knih je doplněna nejenom historickými mapami, ale také ilustracemi Kateřiny Langrové k jednotlivým kapitolám. Úvod knihy napsal prof. PhDr. Zdeněk Beneš.

V letošním roce byly nakladatelstvím a vydavatelstvím Bohumír Němec – VEDUTA České Budějovice vydány dvě knihy jihočeského autora **Daniela Kováře** s názvem **Českobudějovicko**. Knihy jsou rozděleny do dvou svazků. V knihách s podtitulem **I. Levý břeh Vltavy** a **II. Pravý břeh Vltavy** v úvodu objasňuje autor důvod vzniku publikace s tím, že navazuje na podobná díla, která byla již v minulosti vydána, která se týkala části Jihočeského kraje v okolí Trhových Svinů, Nových Hradů a Třeboně. Upozornění na tyto publikace, vydané stejným nakladatelstvím, bylo uveřejněno v minulém čísle tohoto časopisu (jednalo se o publikace Stanislava Kroupy – Hory pout zbavené a Zázraky před jižní hranicí a kniha Pavla Koblasý – Putování krajem lesů a rybníků). Tak jako knihy minule představené, i tyto dvě knihy jsou vlastně místopisem Jihočeského kraje. Autor volně navazuje na výše zmíněné knihy a pokračuje v představení historie a současnosti jednotlivých obcí okresu České Budějovice. Nedává si za cíl představit ucelenou historii jednotlivých obcí, k tomu by bylo nutno popsat mnohem více stran, ale zájemcům o obce tohoto regionu představuje obce ve zkratce – jsou zde uvedena pouze ta pro jednotlivé obce nejdůležitější data a historické skutečnosti. Každá obec je představena v členění historická data a události, živnosti, školství, rodáci, památky, lidé a domy. Každá z knih je doplněna mapkou a fotografiemi.

Knihy tohoto obsahu jsou zajímavé hlavně pro ty, kteří mají zájem náš region navštívit a chtějí se dozvědět něco o historii jejích sídelních celků, pro ty, kteří hledají zajímavé trasy pro svá putování Jihočeským krajem, ale například i pro zájemce o pomocné vědy historické. V jejich obsahu mohou například najít důvod, proč se v nově vznikajících znacích těchto obcí objevuje určitý heraldický symbol. Dalo by se říci, že knihy tohoto typu doplňují například Místopisný slovník historický, sestavený kdysi Augustem Sedláčkem.

V letošním roce byly vydány jako příloha časopisu Květy dva sešity, které určitě stály za prohlédnutí. Oba byly vydány s názvem MOJE ZEMĚ ČESKÁ REPUBLIKA. V úvodu šéfredaktor časopisu Květy Pavel Traub objasňuje důvod vydání těchto dvou časopisů. Redaktoři v případě tohoto časopisu rozhodně neměli problém v počtu jednotlivých příspěvků, týkajících se historie, přírody, kultury nebo ostatních témat. Stěžejním námětem prvního časopisu byly korunovační klenoty, ale i ostatní články jsou velmi zajímavé. Dozvíme se v nich například, že českým fenoménem je například houbaření, najdeme zde rozhovor s tvůrcem večerníků o našich zvířátkách Václavem Chaloupkem, představením regionu České Švýcarsko, dozvíme se o tom, jak žily hlavy státu na zámku v Lánech, dozvíme se jak to ve skutečnosti bylo s vynálezem kontaktních čoček a jejich vynálezcem Otto Wichterlem, seznámíme se s řezbářkou z kraje Orlických hor Jarmilou Haldovou, na několika stránkách můžeme obdivovat krásy Šumavy, najdeme několik receptů na ovocné knedlíky, zjistíme, jak to vlastně bylo se vznikem lázní Jeseník a třeba i nahlédneme do duše Karla Kryla. Stěžejním článkem druhého čísla časopisu je článek o rysech „tygřech našich lesů“, ale najdeme zde i články o historii cyklistiky v naší vlasti, rozhovor s baletkou Dariou Klimentovou, představí se nám Pálava, zámek v Židlochovicích a Švýcarsko, dozvíme se jak to bylo se zkrocením nebeské elektřiny a vynálezem hromosvodu Václava Prokopa Diviše, podíváme se na krásu rybníků jižních Čech, dozvíme se, že slivovice je vlastně tekutá radost, že voní a těší, navštívíme Panenský Týnec, Karlovy Vary, představí se nám Svatovítský poklad, vánoční ozdoby, a dozvíme se jak to bylo s penězi po vzniku Československé republiky po roce 1918.

Časopis nemá za cíl dávat ucelené informace o jednotlivých místech, dějích a osobách, má za cíl dát čitateli informaci o zajímavostech naší vlasti, které by bylo možno navštívit v jednotlivých částech naší vlasti při toulkách a dovolených.

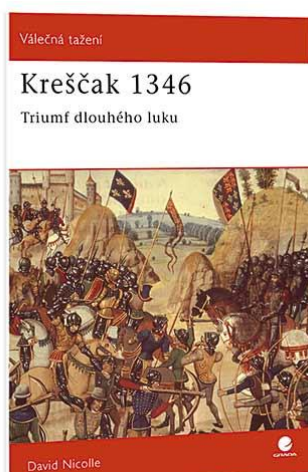
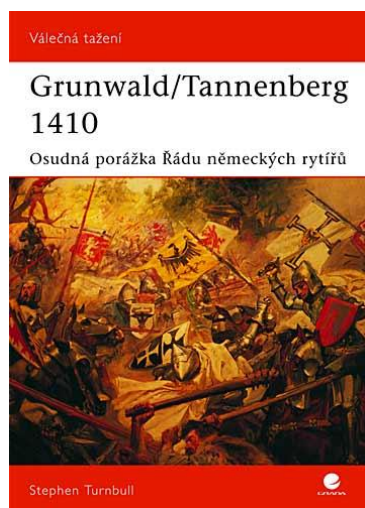
Při prohlížení katalogu nakladatelství **GRADA** jsem objevil zajímavé tituly, které by určitě zaujaly i naše čtenáře. Jedná se o knihy, jejichž tématem je historie. Historie mladší, ale i starší. Jednotlivé tituly se zabývají architekturou, výzbrojí, nebo například slavnými bitvami, které měnily dějiny.

Mezi ty první knihy patří například publikace **Stephena Turnbulla „Hrady řádu německých rytířů“** s podtitulem „Cihlové hrady v Prusku 1230-1466“, která představuje monumentální stavby se kterými se mohou turisté seznámit při návštěvě Polska. Další publikací podobně koncipovanou je kniha **David Nicollea „Křížácké hrady ve Svaté zemi 1097 – 1192“** představující impozantní hrady, postavené na Blízkém východě v 11.století. měly specifickou architekturu a sloužily jak k běžnému bydlení i jako centra náboženského života.

Druhým okruhem knih je kniha **David Nicollea „Středověké obléhací zbraně“**. Tato kniha představuje metací stroje, kuše, shazovací, zápalné a výbušné zbraně, ale například i rakety.

Posledním okruhem knih jsou knihy o bitvách, které změnily dějiny. Mezi ně patří kniha **David Nicollea „První křížová výprava 1096 – 99“** popisující svět křesťanský a islámský koncem 11.století, co bylo její příčinou, kdo se této výpravy zúčastnil, jak probíhala jaká byla taktika jednotlivých vojsk. Stejný autor napsal i knihu „**Třetí křížová výprava 1191**“, která představuje účastníky této výpravy – krále Richarda Lví Srdce a Sladina, opět je představena výstroj, výzbroj a taktika jednotlivých vojsk a líčí průběh celého tažení. Použity jsou i citace z kronik účastníků tažení. Stejný autor napsal také knihu „**Krešák 1346**“, která pojednává o první větší bitvě Stoleté války, která byla i poslední bitvou českého krále Jana Lucemburského. Dalším autorem, jehož knihy nakladatelství GRADA vydala byl **Christopher Gravett** a kniha má název „**Hastings 1066**“. Tato kniha pojednává o jedné z nejvýznamnějších událostí Anglie – bitvě mezi anglickým králem Heroldem a Vilémem Normanským. Po této bitvě, ve které anglický král a většina anglických šlechticů padla se vlády v Anglii ujali Normané. Posledním autorem byl **Stehen Turnbull** a kniha „**Grunwald/Tannenberg 1410**“, kterou napsal pojednává o jednom z největších válečných střetnutí středověké Evropy, střetnutí mezi vojskem polského krále a litevského knížete s vojskem Řádu německých rytířů. Mimochodem i v této bitvě bojovali čeští rytíři – například Jan Žižka z Trocnova.

Všechny představené knihy obsahují kromě zajímavých textů i množství ilustrací, mapky a ukázky z historických dokumentů. Jejich představení můžete najít na webové adrese www.grada.cz.

V dnešní galerii si představíme další heraldskou figuru – štíty s několika břevny, nebo jinak řečeno pruhy. Několik vodorovných pruhů, která mohou být také popisována jako několik břeven bylo v naší vlasti poměrně často užívaným znamením. V popisu se z důvodu četnosti střídání barev na štítu používá počet čar, kterými je štít rozdělen.

Prvním rodem s pruhovaným štítem, který se dnes představujeme jsou **Doupovcové z Doupova**. Podle erbovní pověsti získal erb zakladatel rodu, mlynář Jiřík, za svou statečnost, kterou prokázal v bojích s Uhry. Došlo k tomu tak, že po boji, když se král šel pozdravit s nejstatečnějšími bojovníky si mlynář Jiřík otřel svou poraněnou ruko do bílé mlynářské zástěry. Na zástěře zůstaly tři krvavé pruhy a ty dostal Jiřík od krále za svou statečnost do svého štítu. Tolik pověst. Jedná se o český vladýcký rod původem ze zaniklé vsi Doupova u Kadaně, který se ve 14. a 15. století velice rozrostl. Jedna větev rodu přesídlila na Moravu. Za husitských válek byl Bohuslav se svým otcem zajat husity a v Berouně upálen. Někteří členové rodu byly postižení pobělohorskými konfiskacemi a odešli do emigrace, větev žijící i nadále v Čechách vymřela v 17. století. Jejich štít se popisuje jako 6x červeně a stříbrně dělený. Jako klenot má tento rod dvě červeno-stříbrně pruhovaná křídla.

Druhým dnes představovaným rodem je vladýcký rod pánů **z Chotěmic**, který pochází z jižních Čech, konkrétně z Chotěmic u Soběslavi. Jan z Chotěmic byl za husitských válek úhlavním nepřítelem husitů. Od roku 1416 vlastnil Vlašim a Načeradec a v zástavě držel také Červenou Řečici a Pelhřimov. Nakonec ale husité jeho hrad v Červené Řečici dobyli a tak Janek musel uprchnout do Slezska. Aby získal jeho syn Tomáš otcův majetek zpět, přidal se k husitům. Tento rod ale nepřežil 16. století a v jeho průběhu zanikl. Štít pánů z Chotěmic je 6x modře a stříbrně dělený. Jako klenot měl tento rod rozkřídlenou stříbrnou husu.

Třetím dnes představovaným rodem jsou **Vrchotičtí z Loutkova**. Tento český vladýcký rod pochází z Loutkova u Hořepníka, kde se připomínají členové rodu již počátkem 15. století. v tomtéž století také rod získal Votice. Tak jako mnoho českých rodů i rod Vrchotických byl postižen pobělohorskými konfiskacemi. Posledním mužským příslušníkem rodu byl Václav Vrchotický, kterým roku 1740 rod vymřel po meči. Štít rodu Vrchotických je popisován jako 6x černě a stříbrně dělený. V klenotu měl tento rod černého kohouta.

Poslední dnes představený rod jsou páni **z Cimburka**. Jedná se o starobylý moravský rod jehož kořeny sahají do Čech. Poblíž Kutné Hory totiž stával hrad Cimburk, který zcela zanikl. Bernard z Cimburka roku 1308 postavil na Moravě nový hrad se stejným jménem. A význam moravské větve brzy zastínil českou, snad jen Mikuláš Divoký z Cimburka, který vlastnil Jemniště a byl zapřísáhlým odpůrcem husitů se moravským příslušníkem rodu vyrovnal. Ve 14. století se moravská větev usídlila na Tovačově a jejich potomci se začali nazývat Tovačovskými z Cimburka. Jan Tovačovský, věrný stoupenec krále Jiříka z Poděbrad byl moravským zemským hejtmanem, Ctibor Tovačovský se v letech 1471 – 1479 mohl pyšnit titulem nejvyšší kancléř Království českého. Byl uznávanou hlavou moravských pánů a autorem několika spisů. Ale ani to rodu nepomohlo a tak počátkem 16. století rod vymřel po meči. I v tomto případě, i když se to nezdá se jedná o rod, jehož štít je několikrát dělen, tentokrát se ale jedná o tzv. zubaté pruhy, nebo zubatá břevna. V případě pánů z Cimburka je štít popisován jako 6x červeně a stříbrně zubatě dělený. V klenotu tento rod měl křídlo se stejným znamením jako štít.

Doporučená literatura:

<i>Milan Mysliveček</i>	<i>Erbovník I. + II. , Horizont, Praha 1990</i>
<i>Milan Mysliveček</i>	<i>Velký erbovník I. + II., Fraus Plzeň</i>
<i>Jan Halada</i>	<i>Lexikon české šlechty, Akropolis, Praha 1999</i>
<i>J. Janáček, J. Louda</i>	<i>České erby, Albatros, Praha 1998</i>

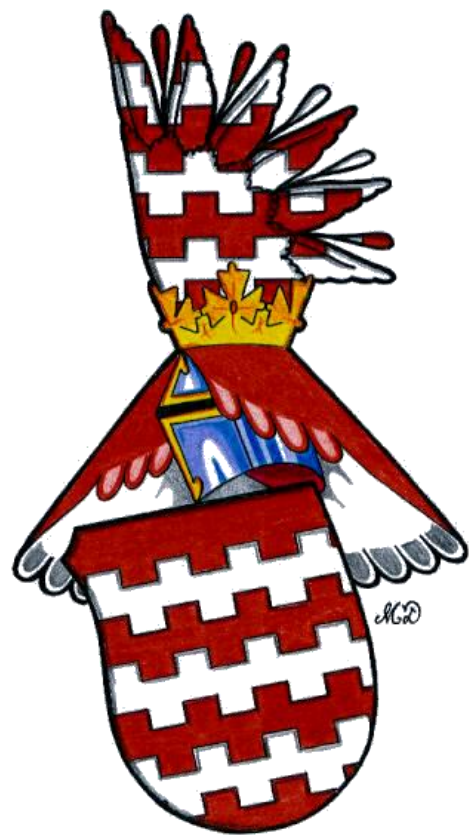
Doupovcové z Doupova

z Chotěmic

Vrchotičtí z Loutkova

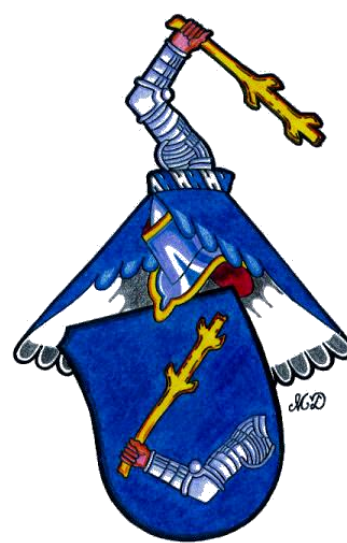
Tovačovští z Cimburka

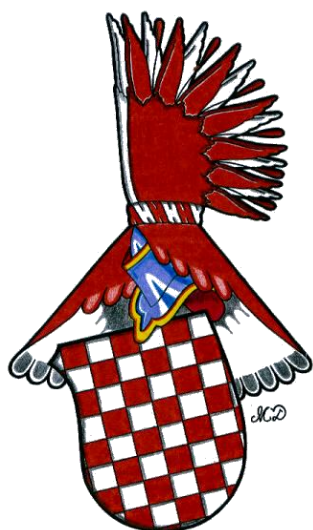
Skuhrovští ze Skuhrova

Jan Roháč z Dubé

Ruthart z Malešova

Pařízkové z Pařízku

Salavové z Lípy

ze Zásmuk

Voděradští z Hrušova

Kasaličtí z Kaštic

z Říčan